

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Kariérové poradenství na střední odborné škole

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Fenclová

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

2023

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kateřina Fenclová

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Kariérové poradenství na střední odborné škole

Název anglicky

Career Guidance and Counselling at Secondary Vocational School

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zmapovat oblast kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole/učilišti. Na základě kvalitativního i kvantitativního šetření budou zjištěny potřeby školy i žáků z pohledu kariérového poradenství. Na základě výsledků obou šetření budou navrženy možné inovace a doporučení pro školní kariérové poradenství.

Metodika

V teoretické části práce bude provedena rešerše odborné literatury v oblasti kariérového poradenství, budou definovány základní pojmy, včetně legislativy a charakteristiky období adolescence a školního poradenství.

V praktické části provedeno kvantitativní dotazníkové šetření mezi žáky vybrané střední odborné školy/učiliště zaměřené na jejich potřeby a očekávání v oblasti kariérového poradenství. Dále bude také provedeno kvalitativní šetření (např. polostrukturovaný rozhovor s vybranými učiteli či výchovným/kariérovým poradcem) zaměřené na fungování kariérového poradenství na dané střední škole. Na základě výsledků obou šetření bude navrženo doporučení pro inovaci služeb kariérového poradenství na vybrané střední škole.

Doporučený rozsah práce
dle pravidel pro psaní bakalářských prací

Klíčová slova

kariérové poradenství, střední odborná škola, člověk a svět práce, kariérový poradce, žák

Doporučené zdroje informací

HLAŘO, Petr a Jitka MICHALICOVÁ. Kroky k povolání: [praktické náměty pro výchovné a kariérové poradce na základních školách. Praha: Raabe, c2014. Dobrá škola. Výchovný a kariérový poradce, 1. ISBN 978-80-7496-088-8.

KNOTOVÁ, Dana. Školní poradenství. Praha: Grada Publishing, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.

MEZERA, Antonín. Pro jaké povolání se hodím?: jak si vybrat střední a vyšší odbornou školu a snad i budoucí povolání. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-80-251-2395-9.

PÝCHOVÁ, Silvie et al. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2846-2.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – IVP

Vedoucí práce

PhDr. Jitka Jirsáková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Elektronicky schváleno dne 21. 4. 2022

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 6. 2022

Ing. Karel Němejč, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 27. 02. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Kariérové poradenství na střední odborné škole

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala zejména PhDr. Jitce Jirsákové, Ph.D. za její dohled při psaní mé bakalářské práce, za její rady a čas věnovaný společným konzultacím. Dále chci poděkovat Mgr., Bc. Petře Bergmannové, kariérové poradkyni na Střední odborné škole pro administrativu EU za vstřícnost, ochotu a možnost s ní udělat polostrukturovaný rozhovor a provést dotazníkové šetření mezi studenty střední odborné školy.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce s názvem „Kariérové poradenství na střední odborné škole“ bylo popsat princip kariérového poradenství a zmapovat kariérové poradenství na střední odborné škole.

Teoretická část popisuje základní pojmy spojené s tématem kariérové poradenství, charakterizuje formy poradenství a také je popsáno vývojové období adolescence, včetně zařazení průřezového tématu „Člověk a svět práce“ do výuky. Dále je charakterizována vybraná střední odborná škola, včetně jejího vybavení a nabídky vzdělávacích oborů.

V praktické části bylo realizováno dotazníkové šetření mezi žáky čtvrtých ročníků a polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní. Průzkum byl zaměřený na vnímání žáků kariérového poradenství a jejich potřeby. Závěrem byla na základě výsledků obou šetření navržena možná doporučení a inovace pro školní kariérové poradenství.

Klíčová slova

kariérové poradenství, střední odborná škola, člověk a svět práce, kariérový poradce, žák

Abstract

The aim of this bachelor thesis entitled "Career Counselling in a Secondary Vocational School" was to describe the principle of career counselling and to map career counselling in a secondary vocational school.

The theoretical part describes the basic concepts related to the topic of career counseling, characterizes the forms of counseling, and the developmental period of adolescence is also described. Furthermore, the inclusion of the cross-cutting theme "Man and the world of work" in the curriculum is illustrated.

In the practical part, the selected secondary vocational school is characterised, including its facilities and the range of educational courses on offer. Furthermore, a qualitative investigation in the form of a semi-structured interview with a career counsellor was selected. A quantitative investigation in the form of a questionnaire was then conducted among fourth year students based on the four research questions. The survey focused on their perceptions of career counseling and their needs. Finally, possible recommendations and innovations for school career counseling were suggested based on the results of both surveys.

Key words

career counselling, Secondary technical school, man and the world of work, career counsellor, learners

OBSAH

ÚVOD	11
TEORETICKÁ ČÁST	12
1 Cíl a metodika	12
2 Pojmy	13
2.1 Výchova	13
2.2 Kariéra	13
3 Poradenství	15
3.1 Role poradce	15
3.2 Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu dle NSP a NSK	16
4 Formy poradenství	20
4.1 Celoživotní poradenství	20
4.2 Kariérové poradenství	21
4.3 Studijní poradenství	22
4.4 Pedagogicko-psychologické poradenství	23
4.5 Kariérové poradenství na Úřadu práce	24
5 Dokumenty pro rozvoj vzdělávacího systému	25
5.1 Průmysl 4.0	25
5.2 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+	26
6 Kurikulární dokumenty	27
6.1 Rámcový vzdělávací program	27
6.2 Školní vzdělávací program	28
6.3 Člověk a svět práce	28
7 Cílová skupina šetření	30

7.1	Adolescence	30
7.2	Charakteristika SOŠ	31
7.3	Charakteristika oboru Právní administrativa.....	32
7.4	ŠVP pro obor Právní administrativa	33
PRAKTICKÁ ČÁST		34
8	Kvalitativní šetření	35
8.1	Rozhovor	35
8.2	Realizace rozhovoru	35
9	Vyhodnocení výzkumných otázek rozhovoru	39
10	Kvantitativní šetření	40
10.1	Dotazník	40
11	Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření	41
12	Vyhodnocení výzkumných otázek dotazníku	54
13	Vlastní doporučení	56
ZÁVĚR		58
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ		60
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....		65
SEZNAM PŘÍLOH.....		67
PŘÍLOHY		

Seznam použitých zkratk

CMS – Career management skills

ELGPN – Evropská síť politik celoživotního poradenství

IPS – Informační a poradenské středisko

KP – Kariérové poradenství

NSP – Národní klasifikace povolání

NSK – Národní soustava klasifikací

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

SOŠ – Střední odborná škola

ÚVOD

Kdo by chtěl mít zaměstnání, které ho nebaví, kde je každý den pouze naučenou rutinou, kde je odpočítávána každá minuta a kde je nulové potěšení z práce? V dnešní době má společnost několik možností, jak se informovat o trhu práce, o nabídkách a příležitostech, kterých může využít, včetně služeb kariérového poradenství, jehož princip služeb je upraven v zákoně č. 561/2004 Sb. (vyhláška č. 72/2005 Sb.). Ke kariévní změně se můžeme rozhodnout v kterémkoliv věku, zejména pro žáky středních škol je náročná volba následujícího studia nebo povolání. Procházejí si těžkým vývojovým obdobím, ve kterém samotném probíhá mnoho změn a jsou vystavovány velkému tlaku. Proto cílem bakalářské práce bylo zjistit informovanost žáků na střední odborné škole o kariérovém poradenství a popsat princip jeho fungování.

Bakalářská práce je rozložena do dvou částí, a to do teoretické a praktické. V teoretické části jsou charakterizovány základní pojmy a informace o roli poradce a o tom, jak by měl vůči klientovi vystupovat. Také se zaměřuje na formy poradenství, jaké poradenství může být využíváno a co se v nich řeší. Jsou zmíněny dva dokumenty, Průmysl 4.0 a Strategie vzdělávací politiky do roku 2030+, které reagují na společenské změny a rozvoj vzdělávacího systému, odrážející se ve více oblastech našeho života. Tato část také pojednává o kurikulárních dokumentech, kterými jsou Rámcový vzdělávací program a Školní vzdělávací program, včetně průřezového tématu „Člověk a svět práce“. Dále je charakterizováno období adolescence, ve kterém se nacházejí žáci střední odborné školy, včetně charakteristiky střední odborné školy.

Praktická část bakalářské práce se zabývá průzkumem, který byl zaměřený na vnímání žáků kariérového poradenství a jejich potřeby. V rámci této práce byl na škole veden polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní a bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky čtvrtých ročníků. Poté jsou získaná data obou šetření vyhodnocena a na jejich základě jsou navržena možná doporučení.

Důvodem, proč jsem si vybrala Střední odbornou školu pro administrativu EU je takový, že jsem absolventkou této školy, konkrétně oboru Právní administrativa, jehož charakteristice se v teoretické části také věnuji.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Cíl a metodika

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo analyzovat současný stav kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole. V teoretické části práce byla provedena rešerše odborné literatury v oblasti kariérového poradenství, byly definovány základní pojmy, včetně legislativy a charakteristiky období adolescence a školního poradenství. Na základě kvalitativního šetření byl proveden polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní, zaměřený na fungování kariérového poradenství na dané střední škole. Dále bylo provedeno kvantitativní šetření v podobě dotazníku, díky kterému žáci čtvrtých ročníků poskytli svůj názor. Na základě výsledků obou šetření byla navržena možná doporučení pro školní kariérové poradenství.

2 Pojmy

2.1 Výchova

Jde o jednání, které zaopatřuje přenesení takzvaného duchovního majetku společnosti další generaci, během kterého dochází k předání pravidel chování a jednání, principů komunikace, zvyků a návyků (Průcha, 2015, s. 16).

2.2 Kariéra

Podle Bělohlávka (1994, s. 11) jde o „dráhu životem, zejména pak profesionální, na které člověk získává nové zkušenosti a realizuje svůj osobní potenciál“. Zde je důraz velmi kladen na individualitu každého člověka a podporu jeho předpokladů. Kariéra je „vyvíjející se sled pracovních zkušeností člověka v průběhu času“ (Arthur, Hall a Lawrence, 1989, s. 8). Touto definicí je míněna kariéra jako práce a vše, co práce znamená v ohledu, jak vidíme a vnímáme jiné lidi, organizace a společnost. Bělohlávek (1994, s. 11-12) rozděluje kariéru na vnější a vnitřní. Vnější kariéru můžeme monitorovat v materiálech personálního oddělení či v životopisech, přikládaných k přihlášce do zaměstnání či do konkurzu. Nemůžeme zde posoudit, zda si člověk kladl nějaké cíle a zda je splnil. Oproti tomu vnitřní kariéra hledá význam jednotlivých událostí z hlediska jednotlivce.

S kariérou je úzce spojena **kariérní zralost**. Jedná se o „připravenost jedince uskutečňovat informované, věku přiměřené kariérní rozhodnutí a vypořádat se s kariérními vývojovými úlohami“ (Vendel, 2008, s. 20). Jde o jakési měřítko připravenosti zvolit si povolání na základě postojů ke kariérnímu rozhodování a vědomostí o něm.

Správné **kariérové rozhodování** každého z nás vyplývá z poznávání svého já, na základě kterého bychom si měli umět určit směr vlastní kariérové a vzdělávací dráhy. Po celý život můžeme narazit na několik překážek a změn povolání a právě proto nás kariérové rozhodování provází celým životem, tudíž se i v této oblasti projevuje měnící se trh práce a s ním i požadavky na celoživotní vzdělávání a výkon povolání. S kariérovým rozhodováním jsou úzce spojeny dvě skupiny znaků. Znaky člověka, které zahrnují rysy osobnosti, jeho vlastnosti, zájmy, a to, co může člověk

nabídnout spolu se zdravotním stavem. A znaky vzdělávací s profesními, do kterých patří daný obsah práce, možnost kariérového růstu, výběr studijních oborů, potvrzení o absolvování, podmínky studia, či souhrn informací o trhu práce (ekariera⁺, 2023, str. 8).

Kariérové rozhodování je v kterémkoliv věku velkým životním milníkem a často jsme při volbě ovlivněni, aniž bychom si to sami uvědomovali. Samozřejmě hlavní vliv na mladé mají rodiče, kdy poslouchají jejich rady. Dle dotazníkového šetření z roku 2011 na středních školách bylo zjištěno, že více než 60 % žáků se nechá ovlivnit rodiči, ale jen malá část z nich si vybírá stejné povolání jako oni (Infoabsolvent, 2023).

Mladí lidé čerpají informace o kariérových možnostech také z internetu, například když chtějí získat představu o pracovní náplni jednotlivých profesí, o přijímacích kritériích nebo kvalifikacích. Kromě toho ale na mladé lidi působí influenceři na sociálních sítích a ti je mohou nejrůznějšími způsoby ovlivňovat nebo motivovat. Mladí lidé si vybírají jednotlivce, kteří jim slouží jako vzory, ke kterým vzhlížejí a které napodobují. Přes vliv rodiny, přátel a okruhu lidí kolem sebe s nárůstem vlivu sociálních médií v posledních letech, se stalo influencerství novým způsobem, jak lidé hledají a napodobují své životní vzory (iCeGS, 2021, s. 8).

V dnešním světě se pokrok všemi směry ubírá dopředu, ať už z hlediska technologií, globalizace či vzniku nových profesí. Odráží se také v kariérovém poradenství (dále jen „KP“), kdy je třeba sledovat všechny změny, inovace a umět se orientovat na trhu práce. Dle výkladového slovníku slovo **adaptabilita** znamená „schopnost přizpůsobit se novým, změněným podmínkám, materiálním i sociálním“ (Palán, 2002, s. 7). Jde o vztahy vytvářené skupinou osob, se kterou je jedinec ve vzájemném působení, včetně její kultury. Podle Hlad'a jde o „soubor psychosociálních zdrojů ve smyslu autoregulačních schopností, které umožňují jedinci řešit nové, komplexní a nejasně definované problémy, kariérové vývojové úkoly, změny zaměstnání a pracovní problémy“ (2020, s. 20).

3 Poradenství

Poradenství samo o sobě můžeme brát jako pomáhající činnost, která řeší klientův problém, ale také se zajímá o jeho fyzický i duševní stav (Slavík, Zounková, 2014, s. 8).

3.1 Role poradce

Důležité je pro klienta, aby se v prostředí s poradcem cítil uvolněně a aby se nastavil vzájemný vztah na stejné úrovni. Důležité je pro poradce, být pro něho oporou, být koučem a člověkem, který ho povede ke svým rozhodnutím. Klient by si neměl myslet, že za něj vše vyřeší poradce. Velkým úkolem poradce je takzvané zmocňování (empowerment), neboli dodávání klientovi sebejistoty ve svém vlastním rozhodování. Poradce by ho měl vést k sebevědomým úkonům, pozitivnímu přístupu, racionálnímu myšlení a naučit se vyvíjet svoji osobnost po celý život (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 14-15).

Zásada, že cokoli se ve skupině řekne, ve skupině také zůstane, může zajišťovat, aby se klienti cítili pohodlně a mohli otevřeně hovořit o svých myšlenkách, pocitech a zkušenostech. Klient by měl využít KP u poradce pouze dobrovolně s respektováním jeho svobody a vůle. Poradce by proto neměl klienta nutit k tomu, aby se účastnil něčeho, co nechce dělat a také by ho neměl srovnávat a hodnotit dle sebe, ale být toho názoru, že je vše dobře. Vzájemný respekt je klíčem pro vytváření zdravých vztahů a komunikaci (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 2).

Základ pro výběr povolání dospívajících je (Vágnerová, 2015, s. 680):

- povědomí o nabídce profesí;
- prospěch ve škole;
- vlastní sebereflexe;
- požadavky rodičů;
- reference školy;
- informace od spolužáků.

3.2 Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu dle NSP a NSK

Dle Národní soustavy povolání (dále jen „NSP“) kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu řídí klienty jakéhokoliv věku, nacházející se v kterékoliv životní fázi k individuálnímu a zodpovědnému jednání v oblasti „počátečního a dalšího vzdělávání, v návaznosti na volbu povolání, profesní změnu a uplatnění se na trhu práce. Poskytuje aktuální informace zejména o vzdělávacích možnostech, trhu práce, posuzuje schopnosti a dovednosti jedince s využitím kariérové diagnostiky, aktivizuje klienta k samostatnému rozhodování o vlastní kariéře“ (NSP, 2017).

Níže jsou v Tab. 1 vypsány pracovní činnosti kariérového poradce.

Tabulka 1: Pracovní činnosti kariérového poradce

Pracovní činnosti kariérového poradce
Podněcování a podpora klienta k odpovědnému vedení vlastní kariéry (career management)
Vedení individuálního nebo skupinového poradenství orientovaného na volbu obzvláště vzdělávací a návazné profesní dráhy
Zjišťování schopností, zájmů, dovedností a vzdělávacích potřeb klientů s využitím kariérové diagnostiky
Poskytování informací o oborech, povoláních, profesních cestách, o vzdělávacích příležitostech, jak v oblasti formálního, tak neformálního celoživotního vzdělávání
Poskytování nejnovějších odborných informací o trhu práce
Organizace informačních, poradenských a vzdělávacích akcí k volbě povolání pro rodiče, žáky, studenty, veřejnost
Vedení materiálů potřebné ke konkrétní poradenské službě
Spolupráce s jinými poradenskými subjekty

Zdroj: NSP, Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (2017, online)

Pro výkon tohoto povolání je Rámcovým vzdělávacím programem (dále jen „RVP“) definovaný stupeň a obor vzdělávání. Přímo pro výkon KP je nejvhodnější bakalářský studijní program v oboru specializace v pedagogice nebo obor pedagogika. Možné je také do vzdělání, například rekvalifikace a obecně uznávané kvalifikace pro výkon konkrétního povolání. Pro KP je možná profesní kvalifikace Kariérový poradce/kariérová poradkyně (NSP, 2017).

Pro výkon KP je potřeba splňovat odborné dovednosti, mezi které především patří vést individuální nebo skupinový kariérový poradenský rozhovor zaměřený na volbu

zejména vzdělávací a pokračující profesní dráhy. Z odborných znalostí je nejvíce požadována teorie KP, profesní orientace a volba povolání nebo znát metody, techniky, postupy a strategie KP. Z obecných dovedností je potřebná především jazyková způsobilost v češtině či počítačová způsobilost. Z měkkých dovedností jsou nejzásadnější ty interpersonální, tedy kompetence k efektivní komunikaci a k orientaci na zákazníka a uspokojování zákaznických potřeb. Každé povolání si sebou nese zdravotní rizika, u KP je riziko duševní zátěže, které může vést k onemocněním omezující jeho výkon. Může dojít k duševním poruchám, poruchám chování nebo k závažným psychomotorickým onemocněním (NSP, 2017).

Podle Národní soustavy klasifikací (dále jen „NSK“) je pro povolání kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu autorizující orgán Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Spadá pod kvalifikační úroveň šest. Osoba pro výkon tohoto povolání musí splňovat odborné způsobilosti, které jsou konkrétně vyjmenovány níže v Tab. 2 (NSK, 2014). Odborné kompetence se týkají konkrétního povolání a vyjadřují způsobilost absolventa oboru vzdělání k výkonu práce v daném oboru. Tyto kompetence jsou založeny na kvalifikačních požadavcích daného povolání, protože každé povolání vyžaduje různá specifika. Jsou do nich zahrnuty vědomosti, dovednosti, hodnoty a postoje, které jsou důležité k výkonu konkrétního povolání (RVP pro obor Veřejnosprávní činnost, 2007, str. 4).

Tabulka 2: Odborné způsobilosti kariérového poradce

Odborné způsobilosti kariérového poradce
Orientace v teorii a metodách kariérového poradenství
Vyhledávání, tvorba a poskytování kariérových informací pro přímou i bezkontaktní kariérovou práci s klientem (jednotlivcem i skupinami)
Uplatňování metod, technik a postupů základní kariérové diagnostiky
Vedení poradenského rozhovoru s cílem získat základní kariérové informace
Kariérová práce s jednotlivcem a se skupinou, individuální plány, metody skupinové kariérové práce
Vedení evidencí, systemizace kariérových informací na regionální úrovni, práce s potenciálními zaměstnavateli
Poskytování kariérových informací ze světa vzdělávání a světa práce
Orientace v legislativě počátečního a dalšího vzdělávání včetně předpisů souvisejících s kariérovým poradenstvím
Organizace informačních, poradenských a vzdělávacích akcí zaměřených na podporu a rozvoj řízení vlastní kariéry lidí (career management)

Zdroj: NSK, Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu (2017)

4 Formy poradenství

4.1 Celoživotní poradenství

Celoživotní poradenství je „souvislý proces umožňující občanům všech věkových kategorií a v průběhu celého jejich života vymezit své schopnosti, dovednosti a zájmy, rozhodovat se v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnání a řídit svou individuální dráhu v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, v práci i v jiných oblastech, kde mohou získávat a využívat schopnosti a dovednosti“ (Hooley, 2015, s. 7).

Celoživotní poradenství má tedy široký význam v životní, pracovní i vzdělávací sféře a pomůže jedinci k nasměrování a řízení vlastní kariéry. Může probíhat formou individuální nebo skupinové činnosti, šíří nové informace, poskytuje konzultace a vytváří osobnostní profily a rozvíjí klientovy dovednosti (Euroguidance, 2021). Tyto dovednosti se nazývají Career management skills (CMS), které slouží k tomu, aby se člověk snáze orientoval v měnícím se světě, k udržení si profese a uvědomění si svých vlastních hodnot. Patří do nich sebepoznání, zjišťování informací o trhu práce, sebe prezentace, rozhodování a plánování (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 5).

Podle ELGPN (Evropská síť politik celoživotního poradenství) má poskytování celoživotního poradenství velký význam pro dosažení cílů a výsledků veřejných politik v oblasti sociální a hospodářské politiky. Celoživotní poradenství může přispět k mnoha cílům a výsledkům. Ve vzdělávání a odborné přípravě může celoživotní poradenství pomoci jedincům získat informace o různých možnostech vzdělávání a odborné přípravy, což může vést k větší účasti a angažovanosti na učení. Díky poradenství mohou jedinci lépe plánovat svou vzdělávací kariéru, a postupovat k dalšímu vzdělávání a práci. Poradenství také může podpořit mobilitu a celoživotní učení. Na trhu práce celoživotní poradenství může pomoci jedincům zlepšit své udržení pracovního místa, což může vést k vyššímu platovému a mzdovému potenciálu. Pomocí poradenství mohou jedinci zlepšit svou pracovní angažovanost, výkon a produktivitu. Zaměstnavatelé mohou investovat do rozvoje dovedností svých zaměstnanců a poradenství může pomoci s mobilitou a pracovními přechody. Také přispívá k sociálnímu začleňování a hospodářskému rozvoji. Pomáhá jednotlivcům

a skupinám integrovat se do společnosti a ekonomiky, omezovat cykly dlouhodobé nezaměstnanosti a chudoby, překonávat překážky v přístupu k učení a práci, podporovat aktivní stárnutí a dosahovat rovnosti mezi muži a ženami a sociální spravedlnosti. Zároveň přináší výnosy z vyššího zapojení pracovních sil, produktivity a rozvoje a řeší nesoulad mezi nabízenými dovednostmi a potřebami trhu práce (2016, s. 8-9).

Celoživotním učením se rozumí proces, který zahrnuje nejen formální vzdělávání, tedy studium ve škole, které je stanovené právními předpisy, ale také neformální učení, které probíhá v různých prostředích, za určitých situací a není určeno k dosažení stupně vzdělání. Probíhá například v soukromých vzdělávacích institucích, nestátních neziskových organizacích či na různých kurzech. Často se učení vyskytuje v běžných každodenních aktivitách, jako je práce, zájmy, cestování, kultura a další zážitky, což je tzv. informální vzdělávání. Celoživotní učení klade důraz na to, aby věk neomezoval možnost učit se, ale pokračovala po celý život a za jakýchkoliv okolností. Cílem celoživotního učení je rozvíjet a zdokonalovat své znalosti, dovednosti a kompetence ve všech formách učení, a proto vznikl vyhovující termín, který zaměňuje odborný výraz „celoživotní“ slovem „všeživotní“ (MŠMT, 2007, s. 9).

4.2 Kariérové poradenství

Definice KP se za jeho přibližně stoletý vývoj měnila. Podle Štefana Vendela (2008, s. 50) jde kariérové neboli profesní poradenství o odbornou pomoc a činnost, která je prováděna v životě člověka ve sféře pracovní, v zaměstnání a povolání, a kterou můžeme uplatnit ve školství i na úradech práce a jinde. Dle novějšího a širšího pohledu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) charakterizuje KP jako „služby zaměřené na pomoc jedincům v každém věku a fázi jejich života při rozhodování v oblasti školního vzdělávání, celoživotního vzdělávání i zaměstnání a při rozvoji kariéry“ (2009, s. 12). V porovnání, novější definice zahrnuje jedinečnost každého člověka v celé své šíři, ať už se jedná o jeho odbornost a osobnostní předpoklady nebo o celkový obraz sám sebe. Oproti tomu druhá formulace se primárně zaměřuje spíše jen na profesní dráhu.

KP má vývojovou povahu, začíná ve školce a pokračuje po celý dospělý život jedince. Pomáhá studentům při plánování kariéry a rozhodování. Umožňuje jim zkoumat vlastní styl života, ujasnit si vlastní hodnoty a zkoumat pracovní, vzdělávací a volnočasové alternativy. Studenti tak mají k dispozici prostředky, pomocí kterých mohou identifikovat své cíle (California State Department of Education, 1974, s. 18). Jde o proces, ve kterém člověk po celý svůj život rozpoznává možnosti a podporuje rozvoj svých schopností, dovedností a zájmů, které využije ve své individuální dráze ve vzdělávání, v práci a jiných oblastech, například pokud zvažujeme, kam na školu nebo hledáme další vzdělávání (Info Kariéra, 2015).

Vedle individuálního KP je také skupinové poradenství, kdy poradce pracuje většinou s celou třídou nebo jen s její částí. Výhodné je v tom, že se účastníci vzájemně naslouchají a sdílejí si své postoje, záliby, dojmy nebo také pochybnosti. Kariérový poradce by se měl postarat o příjemnou a přátelskou atmosféru, aby se klienti cítili příjemně a věděli, že v této situaci nejsou jediní (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 27).

V České republice má na starosti poradenské služby ve školských zařízeních výchovný poradce a školní metodik prevence, vedle kterých je dále, školní speciální pedagog nebo školní psycholog (Knotová, 2014, s. 15). V záležitosti konkrétní situace je třeba konzultace s dalšími pracovníky, státními orgány či organizacemi. Za bezplatné poskytnutí služeb těchto pracovníků je zodpovědný ředitel školy.

Princip poradenských služeb v České republice je konkrétně ukotven v zákoně č. 561/2004 Sb. a Vyhlášce č. 197/2016 Sb. (nové znění vyhlášky č. 72/2005 Sb.).

4.3 Studijní poradenství

Kromě vzdělávacích institucí mohou dospělí využít také služeb neziskových organizací specializujících se na celoživotní vzdělávání a studijní poradenství, například firemních vzdělávacích center či odborných kurzů a seminářů. Důležitou rolí ve studijním poradenství dospělým mohou hrát také kariéroví poradci, kteří pomáhají lidem najít vhodné zaměstnání a plánovat svou kariéru. Střední a vyšší odborné školy mohou nabízet různé druhy vzdělávacích programů, včetně akreditovaných rekvalifikačních programů. Kromě toho mohou být nabízeny i jiné vzdělávací

programy, které se zaměřují například na práci s počítačem, komunikaci, jazyky, pracovní právo a další oblasti (Eurydice, 2023).

4.4 Pedagogicko-psychologické poradenství

Pedagogicko-psychologické poradny jsou důležitým zařízením pro poskytování poradenských služeb v oblasti vzdělávání a výchovy. Odborníci, kteří v poradnách pracují, mají vysokou odbornost a specializaci v oblasti psychologie, speciální pedagogiky, metodiky prevence a sociální práce. Mezi jejich hlavní úkoly patří poskytování psychologické a pedagogické pomoci dětem s různými problémy, například se speciálními vzdělávacími potřebami, chováním, učením, nebo i sociálními problémy. Odborníci v poradnách také pomáhají pedagogům v řešení vzdělávacích a výchovných problémů a podporují vytváření příznivého a bezpečného prostředí pro vzdělávání. Kromě toho se věnují také kariérovému a profesnímu poradenství pro studenty, absolventy a uchazeče o práci. Mezi její činnosti patří například zjišťování potřeb a připravenosti žáků a následného poskytování doporučení a podpůrných opatření. Zařizuje diagnostiku a posouzení pedagogicko-psychologické připravenosti žáků na povinnou školní docházku a vydává o ní zprávu a doporučení. poskytování poradenství a podpory žákům, rodičům a pedagogům při řešení různých problémů souvisejících s vzděláváním a osobním rozvojem. Poskytuje odbornou pomoc a podporu při řešení různých situací a potíží, např. s učením, chováním, emocionálními problémy, přechodem mezi stupni vzdělávání, volbou povolání atd. Pedagogicko-psychologické poradny se snaží zlepšit kvalitu vzdělávání a podpořit rozvoj žáků. Vzhledem k tomu, že poradny pracují v těsné spolupráci se školami, mají také za úkol pomoci školám a pedagogům v poskytování podpory pro žáky s různými specifickými potřebami (Eurydice, 2023).

Pedagogicko-psychologické poradenství je „školské poradenské zařízení, které poskytuje bezplatně odborné psychologické a speciálně pedagogické služby dětem, mládeži, jejich rodičům a učitelům na všech stupních škol, tedy od mateřských až po střední školy.“ Řeší se v nich školní zralost dítěte s možností odkladu, školní neúspěšnost žáků, výchovné obtíže dítěte (různé odchylky), zjišťují studijní předpoklady žáků v souvislosti s volbou střední školy (Šance dětem, 2022).

4.5 Kariérové poradenství na Úřadu práce

ÚP ČR nabízí KP skrz své zaměstnance Informačních a poradenských středisek (dále jen „IPS“) poskytuje informace o trhu práce a jeho aktuálních trendech, pomáhá získat potřebné informace o případných profesních a vzdělávacích požadavcích, poradí s plánováním a řízením kariéry a vyhledává pracovní příležitosti v různých oblastech a sektorech. Služby IPS jsou přístupné všem zájemcům a jsou poskytovány v bezplatné formě. Také žákům, studentům a jejich rodičům poskytuje služby, které jim mohou pomoci v rozhodování o jejich budoucí kariéře a vzdělávání. Kvalifikovaní poradci mohou poskytnout informace a tipy ohledně výběru oboru studia a jeho uplatnění na trhu práce, což může pomoci studentům vytvořit si jasnou představu o svých kariérních cílech. Poradci také mohou nabídnout podporu při změně oboru či školy a pomoci studentům najít nejvhodnější možnosti dalšího vzdělávání. Informace o stážích, studiu a pobytu v zahraničí nebo práci au-pair, mohou také poskytnout studentům zajímavé příležitosti pro rozvoj svých jazykových a mezikulturních dovedností a získání nových zkušeností. Žákům středních škol a jejich absolventům jsou služby poskytovány ve formě individuální i skupinové. (Úřad práce ČR, 2023).

Pracoviště IPS kromě poradenských služeb nabízejí detailní charakteristiku a popis všech povolání, kterým se může člověk věnovat, včetně popisu pracovních požadavků, pracovního prostředí a možností dalšího studia (Mezera, 2002, s. 90).

5 Dokumenty pro rozvoj vzdělávacího systému

Jsme účastníky neustálých společenských změn, které mají dopad na všechny oblasti našeho žití. Právě na tyto změny reagují dva dokumenty, které se snaží o zlepšení dosavadního průmyslu a rozvoje vzdělávacího systému. Těmito dokumenty jsou Iniciativa Průmysl 4.0 a Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030.

5.1 Průmysl 4.0

S aktuálními trendy a rozvojem ve většině sfér se pomalu dostáváme do 4. průmyslové revoluce, na kterou svět reaguje a zajišťuje žádoucí opatření. Má vliv na celospolečenské změny, tím tedy určuje i požadavky na vzdělávání.

Průmysl 4.0 je pojmenování pro „nadcházející inovace a proměny výrobních procesů, internet a digitalizace umožňují kompletní propojení a automatizaci veškerých výrobních procesů a také služeb s nimi spojených“ (Průmysl 4.0, 2018).

Současná doba skutečně přináší mnoho změn, které se dotýkají různých oblastí našeho života. Zejména technologický pokrok a digitalizace jsou spojovány s 4. průmyslovou revolucí, ale ovlivňuje i jiné oblasti a způsob, jakým pracujeme, učíme se a komunikujeme. Zároveň se díky ní rozvíjejí nové kompetence a dovednosti, které jsou potřebné pro úspěch na trhu práce. Důležitým tématem je také environmentální udržitelnost, která se stává stále důležitějším tématem a vyžaduje, abychom se snažili minimalizovat negativní dopad na přírodu a budovat trvale udržitelné společnosti. Je důležité být schopen se adaptovat na tyto změny a rozvíjet se v souladu s nimi, aby bylo možné úspěšně fungovat v moderním světě. (Strategie 2030+, 2020, s. 8).

Pro realizaci Průmyslu 4.0 v ČR je důležitých několik bodů, z nichž například je, identifikovat individuální potřeby a schopnosti každého žáka a poskytnout mu odpovídající vzdělávací podporu, brát zřetel na osobnostní rozvoj a komunikaci jedince, propojit odborné vzdělávání s praxí, podporovat u žáků a studentů kreativitu, inovace a podnikavosti, což je klíčové pro jejich rozvoj (Iniciativa Průmysl 4.0, 2017).

5.2 Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+

Strategie 2030+ je dokument, který souvisle navazuje na Strategii vzdělávací politiky ČR 2020. Jedná se o jejího nástupce v udržení a vedení vzdělávacího systému ČR, v řešení naskytnutých problémů, ale i ve vedení vzdělávacích aktérů (MŠMT, 2023).

Byly ji stanoveny dva hlavní cíle, které se zaměřují na přeměnu vzdělávacího systému, který by se měl zabývat budoucností a jeho modernizací a také na pokles sociálních nerovností ve vzdělávání. Je třeba zaměřit se na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život, aby lidé mohli úspěšně fungovat v moderní společnosti a přispívat k jejímu rozvoji. Je také důležité zajistit, aby vzdělávací obsah odpovídal potřebám a zájmům dětí a mladých lidí z celé společnosti (MŠMT, 2023).

PĚT STRATEGICKÝCH LINIÍ (MŠMT, 2023):

Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání

Strategická linie 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání

Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků

Strategická linie 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce

Strategická linie 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability

6 Kurikulární dokumenty

6.1 Rámcový vzdělávací program

RVP se rozumí „obecně závazný rámec pro tvorbu školních vzdělávacích programů škol všech oborů vzdělání v předškolním, základním, základním uměleckém, jazykovém a středním vzdělávání“. RVP je pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které rámcové programy po společné kooperaci s příslušnými ministerstvy vydává. Jeho cílem je stanovit přesné cíle, formy, délku a obsah vzdělávání, a to dle konkrétního oboru a jeho zaměření. Zahrnuje také průběh a způsob ukončování vzdělávání (MŠMT, 2022).

RVP pro střední odborné vzdělávání se rozumí „státem vydané pedagogické (kurikulární) dokumenty, které vymezují závazné požadavky na vzdělávání v jednotlivých stupních a oborech vzdělání, tzn. zejména výsledky vzdělávání, kterých má žák v závěru studia dosáhnout, obsah vzdělávání, základní podmínky realizace vzdělávání a pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů“. Podporuje nezávislost škol, a proto se soustředí jen na určité výsledky vzdělávání a proces jejich uskutečnění nechává na konkrétní škole. Také se zaměřuje na budoucí uplatnění absolventů středních odborných škol na trhu práce, na jejich rekvalifikaci a připravenost. RVP pro střední odbornou školu (dále jen „SOŠ“) je členěn dle dosaženého vzdělání do oborů J, E, H, obory L0 a M, konzervatoře a L5 (nástavbové studium) (MŠMT, RVP pro obor Veřejnosprávní činnost, 2007).

Pro příklad zde uvádíme RVP pro obor *Veřejnosprávní činnost (68-43-M/01)*.

Mezi klíčové kompetence absolventa patří kompetence k učení a k řešení problémů, komunikativní a matematické kompetence, personální a sociální kompetence, občanské kompetence a kulturní povědomí, kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám a kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi (RVP pro obor Veřejnosprávní činnost, 2007, str. 7). Kompetencemi se rozumí souhrn předpokladů na vzdělání, které obsahují vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, kterými se jedinec rozvíjí v osobním rozvoji, v zaměstnání i ve společnosti (MŠMT, RVP pro obor Veřejnosprávní činnost, 2007, str. 4).

Délka a forma vzdělávání:

- 4 roky v denní formě vzdělávání
- 1–2 roky v denní formě vzdělávání ve zkráceném studiu pro absolventy oborů vzdělání ukončených maturitní zkouškou

Dosažený stupeň vzdělání:

- střední vzdělání s maturitní zkouškou (potvrzení o dosaženém vzdělání se prokazuje vysvědčením o maturitní zkoušce)

(MŠMT, RVP pro obor Veřejnosprávní činnost, 2007, str. 12-13).

6.2 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále jen „ŠVP“) je schvalován ředitelem každé školy, který vzniká podle RVP. Je dostupně zveřejněný všem a jeho náplň může být utříděna do předmětů nebo kompaktních částí učiva (MŠMT, 2022, online). U každé školy bere v úvahu její edukační podmínky, pedagogické cíle a provázanost teorie s praxí. Název ŠVP si také vydává sama škola, často se shoduje s názvem oboru. Na vše dohlíží Česká školní inspekce (Infoabsolvent, 2023)).

ŠVP stanoví pro související RVP zvláště (MŠMT, 2022, online):

- potřebné cíle vzdělávání;
- rozsah, podoby, náplň a časové rozložení vzdělávání;
- podmínky přijímacího řízení, proces a zakončování vzdělávání, spolu s předpoklady pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- určený doklad o ukončeném vzdělání, pokud je vydáván;
- popis hmotných, osobních a finančních podmínek;
- podmínky ohledně bezpečnosti v dané škole, ve které se vzdělávání realizuje.

6.3 Člověk a svět práce

Zařazení KP je zahrnuto do úseku Člověk a svět práce, který je ŠVP rozdělen do určitých témat pro základní školy, gymnázia a střední školy. Každé téma obsahuje konkrétní obsah učiva pro danou školu. Pro střední odborné školství jsou zařazeny předměty jako je například Trh práce, Hlavní oblasti světa práce, Zákoník práce,

Soukromé podnikání. Dále se probírá problematika zaměstnanosti, umět se orientovat ve školním vzdělávání, dokázat se prezentovat ať verbálně či neverbálně (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 22-24).

Cílem ŠVP je hlavně opatřit žaka odbornými kompetencemi, kterými podpoří své osobnostní a odborné předpoklady na trhu práce a dokázal si zajistit profesní kariéru (SOŠ pro administrativu EU, 2023).

RVP pracuje také s pojmem podnikavost, ne ve smyslu udělat ze všech podnikatele, ale ve smyslu rozvoje kompetencí k jejímu výkonu (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 24). Zejména rozvoj měkkých kompetencí, kterými se rozumí „soubor vrozených a získaných osobních charakteristik, postojů, znalostí a dovedností, které vedou k požadovanému pracovnímu výkonu jedince“, které nesouvisí přímo s odbornou způsobilostí jedince (Vzdělávání bez bariér, 2023, s. 24).

7 Cílová skupina šetření

7.1 Adolescence

Adolescence je období, které je u jednotlivých autorů definováno a vymezeno různě. Podle Vágnerové (s. 374-375, 2021) jde o rozmezí mezi 11. a 20. rokem života a jde o přechod mezi dětstvím a dospělostí a rozděluje ji do dvou částí, a to na ranou, označovanou též jako pubescence (11. – 15. rok) a pozdní adolescenci (15. – 20. rok). Podle andragogického slovníku (2012, s. 17) jde o fázi života, ve které dochází k mentálním a fyzickým změnám, vyznačující přechod od dětství do dospělého věku. Podobně pojem definuje Krejčová (2011, s. 15), kdy se jedná o přechod mezi dětstvím a dospělostí, který vzniká na základě kulturních podmínek a historického vývoje společnosti. Macek (1999, s. 44-45) uvádí, že jde o období, ve kterém dochází k velkým biologickým, psychickým a sociálním změnám, a proto ho podrobněji diferencuje do tří fází. Raná fáze datovaná od deseti (jedenácti) do třinácti let, střední fáze datována od čtrnácti do šestnácti let a pozdní fáze charakterizovaná od sedmnácti do dvaceti let nebo i později. Podle něj v rané fázi začíná pohlavní dozrávání, které většinou i v této fázi buď skončí nebo pokračuje do dalšího období a tím je střední fáze. Ta je charakterizována jako období hledání vlastní identity. V pozdní adolescenci má většina adolescentů potřebu někam patřit a sdílet něco s ostatními (s. 45-46). Velký nárok je kladen na sociální hledisko, kdy si adolescent musí zvyknout na novou roli, společenské požadavky a privilegia. Dochází k tzv. konsolidaci identity neboli upevnění, kdy adolescent hledá sám sebe (Blatný, 2016, s. 100).

Vyskytuje se zde pojem „sekulární akcelerace“, jde o několik set let pozorovatelnou změnu, kdy se celkový růst zrychluje a váha se také zvyšuje (Macek, 1999, s. 54). V tomto období dospívající čelí velkým změnám a výzvám, dochází v něm k biologickým a sociálním změnám, jelikož se mění jedincovo postavení ve společnosti. Tyto změny může člověk pojmout jako pobídnutí ke svému vývoji nebo naopak, jako překážku a stresující aspekt. Pubertální změny souvisí se změnami hormonálními (Macek, 1999, s. 54). Fakt, jak zásadní jsou tyto změny, tak stejně zásadní je, jak je vnímá sám dotyčný, ale i jeho blízké okolí. Výzkumy ukazují, že dívky tyto změny ovlivňují více negativně a vnímají je jako omezující, například

menstruace, větší rodičovská kontrola. Naopak chlapci je vnímají jako benefity kvůli růstu svalstva, výkonu, ale také i změně statusu (Macek, 1999, s. 56.).

Období dospívání je velmi náročné, proto jedinci často trpí emoční nestabilitou, která se projevuje neustálými spíše negativními změnami nálad, roztěkaností, náhlým a výbušným jednáním. Tato emoční nestálost může souviset se školním prospěchem, kdy dospívající nemají motivaci a jejich prospěch se zhoršuje, ale právě na něj se v tomto období klade důraz (Langmeier a Krejčířová, 2006, s. 147).

Malé děti o svém budoucím povolání přemýšlejí pouze ve své bujné fantazii bez ohledu na své schopnosti a vědomosti. To se ale mění kolem jedenáctého roku života. Dítě si začíná uvědomovat, že o své budoucnosti musí opravdu rozhodovat a brát na to několik ohledů. Své osobnostní předpoklady, schopnosti, školní prospěch, podmínky přijetí následujícího studia, popřípadě podmínky budoucího pracovního prostředí. Při výběru povolání se protínají dvě hlediska, která by měla navzájem fungovat. Důležité je, aby si jedinec zvolil pro sebe co nejvíce uspokojující povolání a aby v něm využil své přednosti, aby ho práce naplňovala a bavila. Pro společnost to znamená, že bude přijat kvalifikovaný pracovník, který bude plnit společenské úkoly. (Langmeier a Krejčířová, 2006, s. 159).

Spolu s přijetím biologických změn, nestabilního psychického rozpoložení adolescenti v tomto náročném období čelí dosažení vlastní identity. Tedy vědět a umět o sobě říci kdo jsem a jaký jsem, kam patřím, jakou cestou se ubírám a co považuji ve svém životě za důležité (Langmeier a Krejčířová, 2006, s. 160).

7.2 Charakteristika SOŠ

Střední odborná škola pro administrativu Evropské unie sídlící na Praze 9 v Horních Počernicích je státní instituce, která připravuje žáky v perspektivních oborech ke studiu na vysoké škole a k využití svých naučených znalostí. Nabízí moderní vzdělávací budovu s plně vybavenými prostory a vyniká mezinárodní certifikací. Efektivně usiluje o plnění výchovně vzdělávací funkce s nejnovějšími morálními zásadami pedagogiky a uznáním hodnot člověka a lidskosti. Zakládá si na tom být otevřenou, afiliantní a kvalitní SOŠ, která dbá na svou náročnost, kvalitní výuku a výběr z cizích jazyků a odborných předmětů. Škola nabízí pět vzdělávacích

programů ukončené maturitní zkouškou: 1) provoz diplomatických služeb 2) právní administrativa 3) mediální komunikace 4) řízení lidských zdrojů 5) bankovníctví. V těchto vzdělávacích oborech studuje dohromady přes 860 žáků (SOŠ pro administrativu EU, 2022).

Součástí budovy SOŠ je také multifunkční sál minimálně pro 200 osob, školní jídelna a domov mládeže s kapacitou sta lůžek. Škola nabízí celkem 37 učeben. Dále škola disponuje speciální jazykovou audioučebnou a studiem pro filmové a fotografické účely. V roce 2020 se zrealizoval projekt k zhotovení nové jazykové učebny s moderním HW i SW vybavením. Všech pět vzdělávacích oborů je po čtyřletém studiu zakončeno maturitní zkouškou. Prvním kritériem přijímacího řízení je vykonání jednotné zkoušky z oborů Český jazyk a literatura a Matematika a její aplikace. Druhým kritériem je hodnocení vysvědčení z předchozího vzdělávání (SOŠ pro administrativu EU, 2022).

Dle výroční zprávy školy je realizace KP na SOŠ prováděna v podobě pomoci žákům při volbě následujícího vzdělávání nebo profese, a to v podobě individuální nebo skupinové konzultace. Škola pořádá besedy s absolventy vysokých škol, také informuje žáky o možnostech pomaturitního vzdělávání v ČR i v zahraničí. Hromadně navštěvuje veletrhy vysokých škol a organizuje přednášku na téma systému českých vysokých škol, kde se také žáci dozvědí o způsobu podání přihlášky na VŠ, jak probíhá přijímací zkouška a možnost dnů otevřených dveří (Výroční zpráva SOŠ pro administrativu EU, 2022).

7.3 Charakteristika oboru Právní administrativa

Cílem tohoto vzdělávacího programu je připravit žáky k výkonu správní činnosti v oblasti justice, v advokátních kancelářích, advokátů, notářů, realitních kancelářích, v institucích státní správy a orgánech na úseku katastru nemovitostí. Mezi profilové předměty patří právo, právní praktikum, základy veřejné správy a obchodněprávní korespondence. V oblasti práva studenti pracují s českým právním řádem, seznámí se s právním systémem a dokáží hledat právní normy a prameny. V předmětu právní praktikum se učí sepsat jednotlivé právní písemnosti a vést úřední program jednání. Po vystudování žák dosáhne znalostí, které využije v oblastech potřebných k jeho

praxi a k následnému vzdělávání na vyšší odborné škole a vysoké škole vhodného zaměření (SOŠ pro administrativu EU, 2022).

7.4 ŠVP pro obor Právní administrativa

Informace o ŠVP dané školy nejsou veřejně přístupné, proto bylo provedeno osobní šetření, na jehož základě byla možnost na ně nahlédnout přímo ve škole. Dle ŠVP pro Obor Právní administrativa v oblasti „Člověk a svět práce“ by měl být žák schopen samostatně řešit pracovní i soukromé problémy. Během řešení problému má využívat různé metody myšlení a myšlenkových postupů. Měl by se umět vyjadřovat slovem i písmem, v kterékoliv situaci. Jeho výstup by měl být souvislý, srozumitelný a měl by dodržovat správnou terminologii. Měl by porozumět fungování orgánů státní správy, hlavně úřadů práce, konkrétně by měl chápat podporu v nezaměstnanosti a určit její výši, umět si správně založit živnost a ovládat ostatní podnikatelské aktivity. Své osobnostní a odborné předpoklady má vhodně uplatnit na trhu práce pro svou kariéru a celoživotní učení, zejména rozvážností a promyšleností k vlastní budoucnosti. Také se má orientovat v oblasti práva, administrativy a etiky v soukromém resortu podnikání, a proto dokáže rozhodovat o jejich záležitostech. Tyto osobnostní a odborné předpoklady žák může využít k prosperujícímu studiu na vysoké škole, zejména humanitního zaměření a na trhu práce. Žák si skrz KP osvojuje své Career Management Skills, využitelné pro osobní rozvoj, vzdělávání a uplatnění ve světě práce. Mezi jeho kompetence patří identifikování vlastních cílů, přijímání odpovědnosti za své činy, komunikovat a chovat se reprezentativně a být otevřen v prohlubování celoživotnímu růstu. S těmito kompetencemi žák pracuje tak, aby je co nejlépe mohl využít na trhu práce pro prospěch svůj i státu (SOŠ pro administrativu EU, 2023).

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části bakalářské práce je nejdříve popisována charakteristiku SOŠ a vybraný obor, který byl sám autorkou studován a také byla práce zaměřena na provádění průřezového tématu „Člověk a svět práce“. Cílem výzkumné části bylo zjistit, jak probíhá KP na SOŠ a jak ho vnímají žáci. Také bylo zjišťováno, co žáci plánují po dostudování SOŠ.

8 Kvalitativní šetření

Kvalitativní šetření bylo založeno na polostrukturovaném rozhovoru s kariérovou poradkyní, kterým byl zjišťovaný stav KP na dané škole.

8.1 Rozhovor

Rozhovor, někdy také interview je interpersonální explorativní metoda, během které jsou získávány informace, ale také se dají pozorovat motivy a postoje respondentů (Gavora, s. 136, 2010). Využila jsem polostrukturovaný rozhovor, kdy jsem měla otázky připravené dopředu, ale v průběhu rozhovoru jsem se respondentky doptávala. Pro interview jsem si vybrala kariérovou poradkyni na SOŠ pro administrativu EU, Mgr., Bc. Petru Bergmannovou.

Byly stanoveny tři základní výzkumné otázky, které se shodují s cílem výzkumného šetření. Výzkumné otázky během rozhovoru byly obohaceny dalšími doplňujícími otázkami.

- 1) Jak u vás probíhá kariérové poradenství?
- 2) S čím za vámi žáci nejčastěji chodí?
- 3) Jaké formy a metody práce využíváte?

8.2 Realizace rozhovoru

Kariérovou poradkyni jsem e-mailovou korespondencí kontaktovala, zda by byla ochotna se mnou provést rozhovor ohledně KP. Po následné domluvě jsem dne 23. února 2023 navštívila SOŠ, uvedla jsem, jak rozhovor bude probíhat a zeptala jsem se, zda nebude souhlasit s nahráváním rozhovoru. Pro uvolnění atmosféry a vzájemného rozmluvení jsem začala nejdříve otázkami ohledně její pracovní kariéry a pozice kariérové poradkyně. Následně jsem zjišťovala data ohledně výzkumných otázek. Plné znění otázek (viz Příloha č. 1).

Otázka č. 1: Jak dlouho pracujete v oblasti školství?

„Ve školství pracuji 31 let.“

Otázka č. 2: Jak dlouho působíte jako kariérová poradkyně?

„Začala jsem pracovat jako výchovná poradkyně, což bude už 15 let, v průběhu se za mnou žáci chodili ptát ohledně dalšího studia, zároveň jsem dostávala informace od absolventů o vysokých školách a jejich spokojenosti. Tak tedy začala má neformální pozice jako kariérová poradkyně, dokud projekt Šablony nezavedly pozici kariérového poradce a od té doby na zkrácený úvazek pracuji na SOŠ jako kariérová poradkyně přibližně osm let.“

Otázka č. 3: Proč působíte jako kariérová poradkyně? Co Vás k tomu vedlo?

„Bylo to blízko výchovnému poradenství, z počátku to bylo, že mě studenti zajímali a když oni sami viděli zájem, tak se mě začali chodit ptát a zajímat se o můj názor, proto jsem se touto cestou dostala ke KP.“

Otázka č. 4: Jakým okruhům se v rámci KP věnujete?

Na začátku čtvrtého ročníku pořádám společnou přednášku ohledně toho, jak vůbec funguje systém vysokých škol, jak je dělený, jak fungují akademické roky, jaké možnosti žáci mají, jak a kdy podat přihlášky na VŠ a podávám tak obecné informace. Ve třetím ročníku chodíme s žáky tradičně na veletrh vysokých škol Gaudeamus. Rozsah, co vše řešíme je veliký.“

Otázka č. 5: Jak u Vás probíhá KP?

„Domluví si s klientem individuální schůzku ve formě strukturovaného rozhovoru a já se ho na začátku ptám, co si představuje, s čím bude odcházet po našem sezení a co bude jeho výsledkem.“

Otázka č. 6: Kdo je Vaším klientem?

„Mými klienty jsou pouze žáci, a to zejména čtvrtých a třetích ročníků.“

Otázka č. 7: S čím za Vámi klienti nejčastěji chodí? S jakými tématy?

„Každý rozhovor je jiný, ale objevuje se, že žák řeší, zda pokračovat ve studiu na vysokou školu nebo když už je rozhodnutý ve studiu, tak ale neví, kam jít. Probírám s nimi také to, aby nechodili na vysokou školu jen kvůli statusu studenta, ale aby studovali to, co je bude bavit a neokrádali se tak o rok bakalářského studia. Také mají zájem o studium v zahraničí, zejména aby si zlepšili jazykové zdatnosti a nasbírali zkušenosti a já jim sděluji potřebné informace. Jsem tu pro ně

i s praktickými věcmi a radami, jako jsou dotazy ohledně pozvánky k přijímacímu řízení nebo s nimi vyplňuji přihlášku na vysokou školu. “

Otázka č. 8: Kdy, v jakém období vaše služby klienti nejvíce využívají?

„Dříve většina vysokých škol měla konec posílání přihlášek do konce února, nyní je to až někdy mezi březnem a červnem. Nejfrekventovanější období, kdy za mnou žáci chodí je od říjnové přednášky, tedy od začátku října do března přibližně. Teď už ale začínají chodit zase třetíci. “

Otázka č. 9: Jaké aktivity používáte ke KP?

„Používám pouze strukturovaný rozhovor, přijde mi, že se tak od žáka nejvíce dozvím. Co se týká jeho znalostí a dovedností, tak ty vím a nemusím je testovat. Sama jsem se účastnila seminářů na různé techniky práce s klientem, ale přijde mi, že mě to spíše zdržuje. Pokud jde o externisty z vysokých školy, tak přijímáme pouze ty, co přicházejí ze státní nebo veřejné. Soukromé školy u nás nemají prostor, jelikož si myslím, že jsou žáci dostatečně připraveni na studium veřejné školy a nemusejí si za to platit. “

Otázka č. 10: Děláte jak individuální i skupinové poradenství?

„Dělám pouze individuální poradenství. Někdy stačí jen jednorázová konzultace a někdy je to na více sezení anebo se chodí už jen doptávat a ujišťovat se. “

Otázka č. 11: Se kterými pracovníky/pedagogy školy nejčastěji spolupracujete?

„V rámci KP nespolupracuji s žádným jiným pedagogem. Jelikož jsem i výchovná poradkyně, tak funguji na obou pozicích. “

Otázka č. 12: Jak Vaše služby propagujete, aby o nich žáci věděli?

„Kromě přednášky na začátku čtvrtého ročníku, tak je vytvořený koutek KP, o kterém se žáci dozví na přednášce a tam doplňuji nové materiály, vyvěšuji informace například o dnech otevřených dveří. Třídím učitelům čtvrtých tříd dávám letáčky, aby je rozdali do svých tříd. Také školu propaguji na veletrhu středních škol, na on-line veletrzích a na studentském intranetu. “

Otázka č. 13: Snažíte se nějak zařazovat kar. por. do vyučování?

„V rámci vyučování vůbec. “

Otázka č. 14: Máte přehled, zda je do vyučování zařazeno průřezové téma „Člověk a svět práce“?

„Musí být, v rámci RVP, tedy co je v něm, to musí být přeneseno do ŠVP. Například v předmětech Veřejná správa a Základy společenských věd je toto téma zahrnuto. Také je pro žáky třetích ročníků povinná dvou týdenní praxe a ve čtvrtém ročníku jeden měsíc. Žáci si mohou sami vybrat v jaké sektoru chtějí praxi vykonávat, za podmínek, že to souvisí se studovaným oborem a jsou povinni vypracovat portfolio o výkonu praxe.“

Otázka č. 15: Vzděláváte se dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace.

„Minimálně jednou za rok chodím na vzdělávací semináře, kde získávám nové informace, ale stejně se mi nejvíce osvědčují individuální rozhovory. Mám za sebou například kurz Storytelling v KP od organizace EKS, z.s., dále kurz od vzdělávacího zařízení AABYSS s.r.o. Kariérový poradce na středních školách a VOŠ – Úvod do KP, také mám osvědčení o absolvování vzdělávacího programu Vzdělávání pedagogických pracovníků v mentoringu z NIDV a spoustu dalších.“

Otázka č. 16: Sledujete novinky v oblasti kariérového poradenství? Popřípadě uveďte kde.

„Weby nesleduji, protože jsem v kontaktu s několika vysokými školami a zveme sem často absolventy, kteří přednáší o svém studiu, například z Vysoké školy ekonomické, za to mají kredity, takže sem chodí rádi. Jsem s nimi v kontaktu, proto mi oni sami posílají aktuální informace například o dni otevřených dveří, proto nepotřebuji nonstop sledovat sociální sítě, jsem informovaná od ostatních.“

9 Vyhodnocení výzkumných otázek rozhovoru

Jak u vás probíhá kariérové poradenství?

Z rozhovoru vyplývá, že KP na střední škole je prováděno zejména v podobě individuálních rozhovorů, které si sám poradce domluví s konkrétním žákem. Za svou osmiletou praxi v oboru s ním poradkyně dokáže vést strukturovaný rozhovor a zjistit potřebné informace k poskytnutí odborné rady a pomoci. Její činnost je směřována pouze k žákům, a to nejvíce třetích a čtvrtých ročníků, a proto její služby mohou využít jen žáci. Konkrétních aktivit KP, které kariérová poradkyně realizuje je mnoho a s každým žákem jsou potřebné jiné činnosti. Každý rok na začátku školního roku, začátkem října se koná přednáška pro čtvrté ročníky, zaměřená na poskytnutí potřebných a užitečných sdělení, týkajících se vysoké školy.

S čím za vámi žáci nejčastěji chodí?

Témata, kvůli kterým žáci za kariérovou poradkyní chodí jsou rozdílná. Období od října přibližně do března je pro čtvrtý ročník obdobím, kdy řeší přijímací řízení na vysoké školy, podávají si na ně přihlášku, rozhodují se o svém budoucím studiu nebo profesi. Také když si žáci nevědí rady s vyplněním potřebných formulářů a přihlášek, od toho mají na škole kariérovou poradkyni. Když opadne tato vlna, chodí na individuální konzultaci žáci třetích ročníků, kdy bych řekla, že je to nekonečný kolotoč a klienti chodí po celý školní rok.

Jaké formy a metody práce využíváte?

Nejvíce ověřená metoda k získání co nejvíce informací o klientovi je pro kariérovou poradkyni strukturovaný rozhovor, který využívá s každým klientem. Sama se kariérová poradkyně účastní několika vzdělávacích kurzů a seminářů, kterými rozšiřuje síť svých znalostí a dovedností využitelné v její praxi. Žákům se věnuje jednotlivě čili není u ní možné provádět skupinové poradenství.

10 Kvantitativní šetření

Kvantitativním šetřením prostřednictvím dotazníkového šetření se zjišťovalo, jaké mají povědomí žáci o KP na střední škole. Cílem tohoto šetření také bylo zjistit, co plánují žáci po dostudování školy.

10.1 Dotazník

Dle Gavory je dotazník nejčastější metodou pro sběr dat, a to kvůli zdánlivě nenáročnému provedení. Tento výzkumný nástroj je vhodný k získání údajů od velkého počtu respondentů (s. 121, 2010).

Dotazníkové šetření jsem provedla dne 24. února 2023 mezi žáky čtvrtých ročníků v jedné třídě oboru Provoz diplomatických služeb, v jedné třídě oboru Právní administrativa, v jedné třídě oboru Mediální komunikace a v jedné třídě oboru Bankovníctví. Žáky čtvrtých ročníků jsem vybrala záměrně, jelikož jsou ve fázi kariérového rozhodování a KP je pro ně aktuální. Dohromady jsem tedy byla v pěti třídách a dotazník vyplnilo celkem 103 respondentů. Dotazník jsem žákům rozdala na začátku vyučovací hodiny a obeznámila jsem je, za jakým účelem jsem přišla. Také jsem je informovala o anonymitě dotazníků a ujistila jsem je, že zpracovaná data nevyužiji jinak než pro účel výzkumného šetření.

Dotazník obsahuje 20 otázek, z toho je šest otázek uzavřených, třináct polouzavřených a jedna otázka je škálovací. Celé znění dotazníku (viz Příloha č. 2). Žáky jsem upozornila na to, že u otázek polouzavřených jdou zaškrtnout maximálně tři odpovědi. Vyhodnocení odpovědí jsem sepsala a následně jsem za pomoci MS Excel vytvořila tabulky, na základě kterých jsem zhotovila výsečové a sloupcové grafy.

Výzkumné otázky pro dotazník pro žáky na SOŠ:

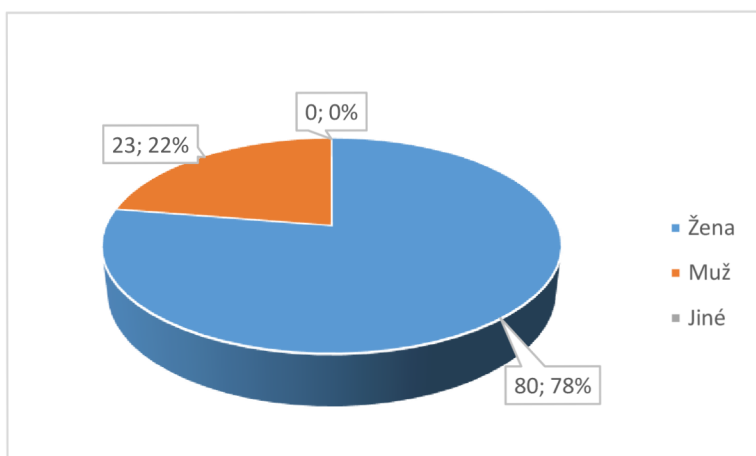
- 1) Jak žáci vidí kariérové poradenství?
- 2) Vědí žáci, jak funguje poradenství na jejich škole?
- 3) Kde a jak se žáci informují o trhu práce a kariérových možnostech?
- 4) Co plánují žáci po ukončení studia?

11 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Dotazníkového šetření se převážně zúčastnily ženy, jichž odpovědělo 80, což je 78 % z celkového počtu respondentů. Mužů odpovědělo 23, tedy oproti ženám jen 22 % (viz Graf 1).

Graf 1: Jaké je vaše pohlaví?

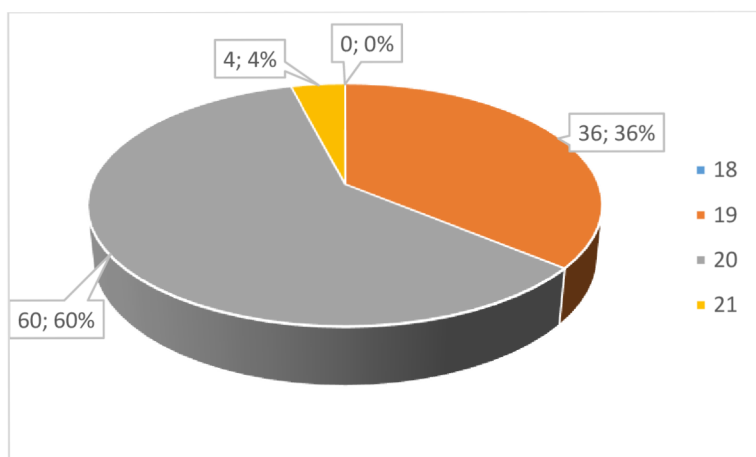

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 2: Kolik je vám let?

Z Grafu 2 jde vidět, že skoro většině zúčastněných respondentů bylo 20 let, konkrétně 60 (60 %), méně bylo žáků devatenáctiletých, a to 36 (36 %), čtyřem (4 %) žákům bylo 21let a 18 let nebylo žádnému respondentovi (0 %).

Graf 2: Kolik je vám let?

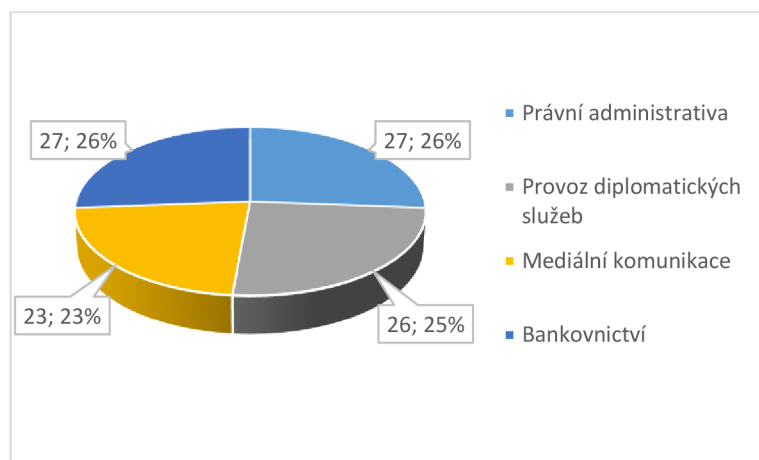

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3: Jaký obor studujete?

V Grafu 3 můžeme vidět, že žáků z každé třídy bylo přibližně stejně. V oboru Právní administrativa bylo 27 (26 %) respondentů, v oboru Provoz diplomatických služeb 26 (25 %) respondentů, obor Mediální komunikace studovalo 23 (23 %) respondentů, obor Bankovníctví 27 (26 %) respondentů.

Graf 3: Jaký obor studujete?

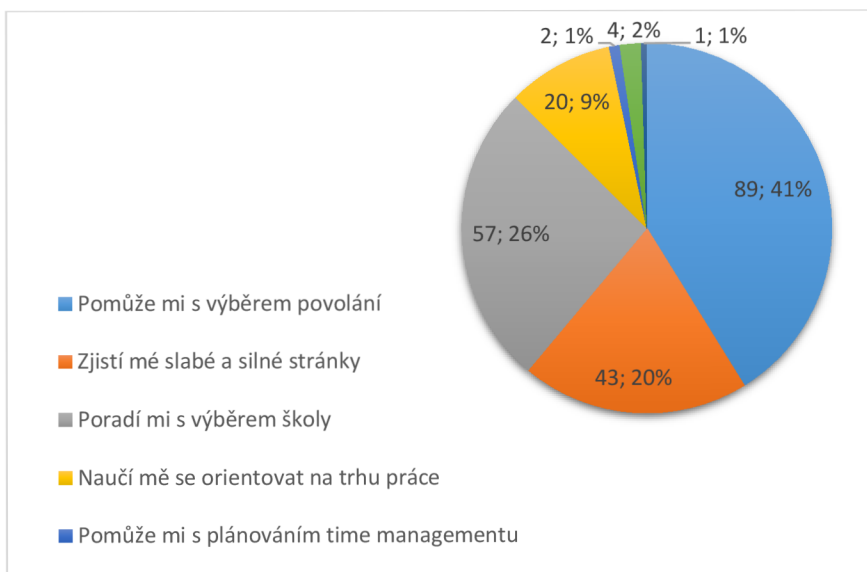

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 4: Co si představíte pod pojmem kariérové poradenství?

Většina žáků, konkrétně 89 (86 %) si pod pojmem KP nejvíce představila pomoc při výběru povolání, dále si 57 (55 %) žáků představilo pomoc při výběru vysoké školy (viz Graf 4). Čtyřicet tři (42 %) žáků od KP očekávalo zjištění jejich slabých stránek. Čtyři (4 %) žáci si představili, že budou díky KP umět napsat svůj životopis a motivační dopis, 2 (2 %) žáci čekali pomoc s plánováním time managementu a jeden (1 %) žák do polouzavřené otázky napsal všestranné informace.

Graf 4: Co si představíte pod pojmem kariérové poradenství?

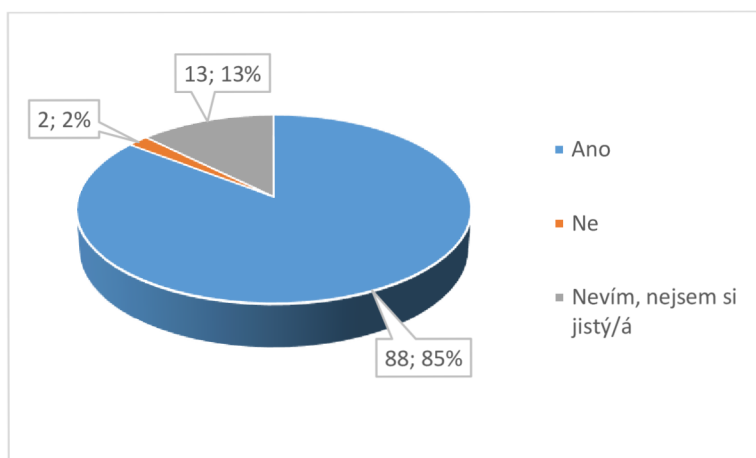

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 5: Byl/a jste informován/a o poskytování služeb KP na tvé škole?

Odpověď na tuto otázku nebyla jednoznačná (viz Graf 5), 88 respondentů (85 %) respondentů zaznamenalo svoji odpověď jako ano, 13 respondentů (13 %) nebylo informováno a 2 (2 %) si nebyli jisti.

Graf 5: Byl/a jste informován/a o poskytování služeb KP na tvé škole?

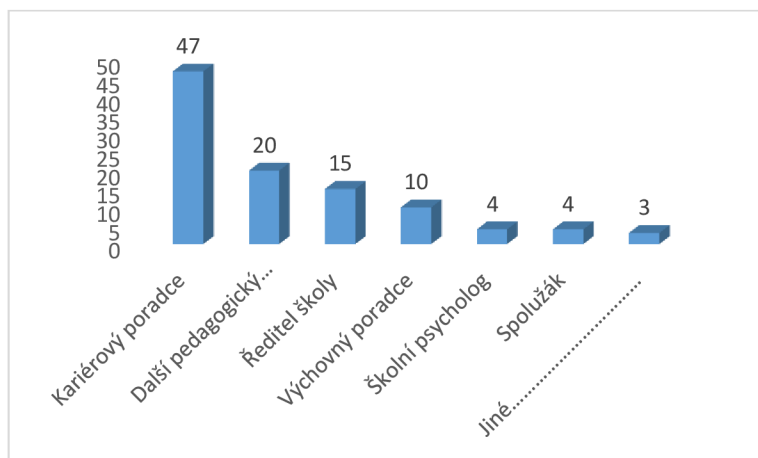

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 6: Pokud ano, tak od koho?

Z Grafu 6 je patrné, že žáci byli nejvíce informováni od kariérové poradkyně, přesně 47 (46 %) z nich. Dvacet (19 %) žáků dostalo informace od jiného pedagogického pracovníka, 10 (10 %) od výchovného poradce a 15 (14 %) žáků informoval ředitel školy. U čtyř (4 %) žáků to byl spolužák a další 4 (4 %) žáky informoval školní psycholog. Tři (3 %) žáci napsali mimo nabídku odpovědi, kdy dva z nich získali informace z Instagramu školy a jeden o KP zaslechl náhodou.

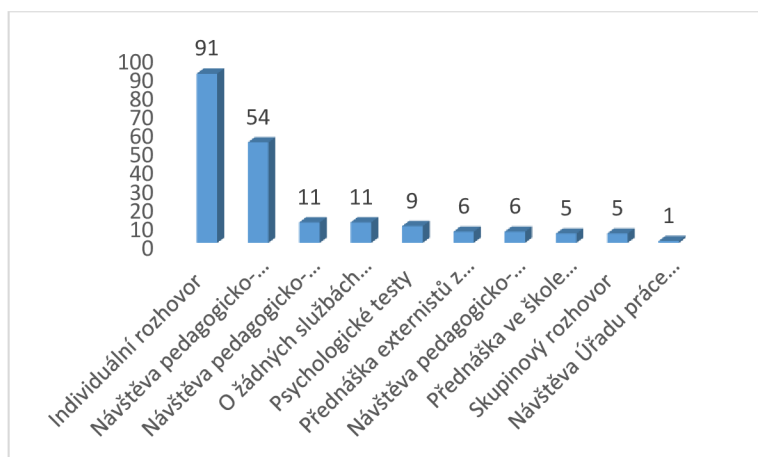
Graf 6: Pokud ano, tak od koho?

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 7: Jaké služby KP jsou poskytovány na škole?

Graf 7: Jaké služby KP jsou poskytovány na škole?

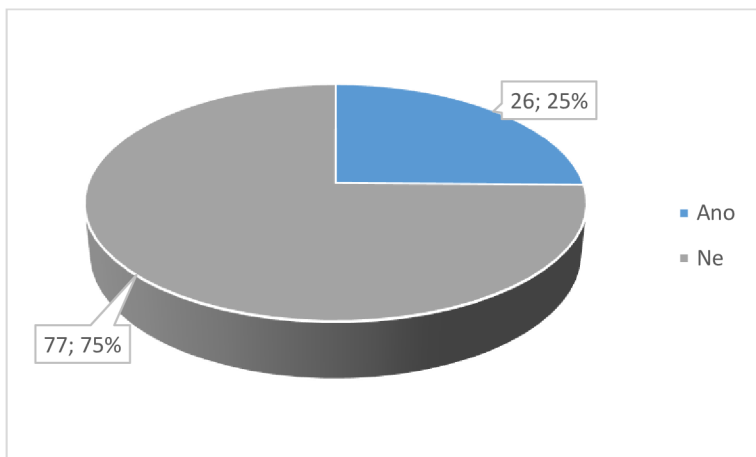

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 8: Využil/a jste někdy služeb individuálního kariérového poradenství?

Z Grafu 8 jde jasně poznat, že převládají žáci, kteří KP nevyužili, přesně jich je 77 (75 %) a těch, kteří služeb využilo je 26 (25 %).

Graf 8: Využil/a jste někdy služeb individuálního kariérového poradenství?

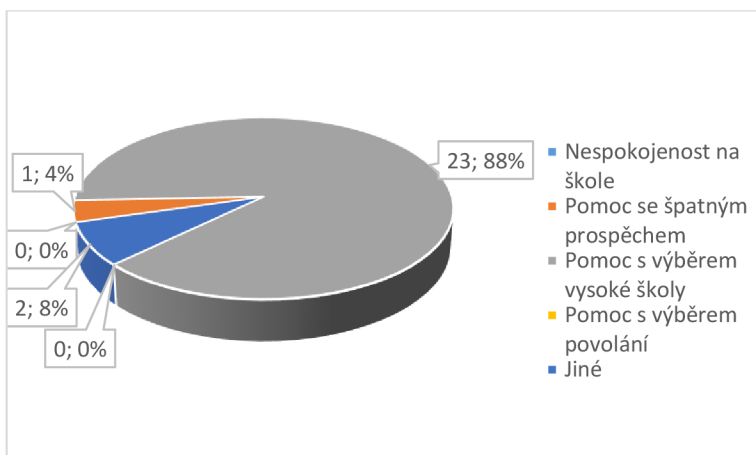

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9: Pokud ano, tak z jakého důvodu to bylo?

Tato otázka navazuje na předešlou otázku a doptává se těch, kteří využili služeb KP a zjišťuje důvod využití KP. Nejčastější odpověď byla pomoc s výběrem vysoké školy, konkrétně tak odpovědělo 23 (88 %) respondentů, pouze 2 (8 %) respondenti vyhledali pomoc kvůli špatnému prospěchu a 1 (4 %) respondent zmínil, že šlo pouze o konzultaci a ujištění správného rozhodnutí (viz Graf 9).

Graf 9: Pokud ano, tak z jakého důvodu to bylo?

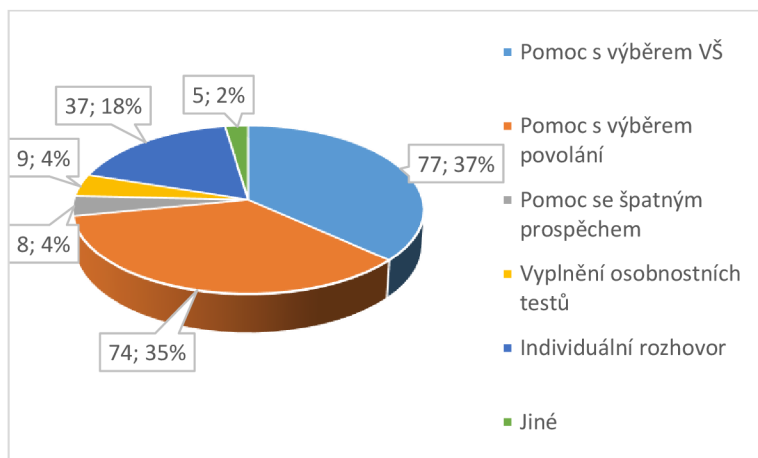

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10: Za jaké situace byste vyhledal/a pomoc kariérového poradce?

Pět (2 %) respondentů zaškrtnulo odpověď „Jiné“ a napsali, že by pomoc kariérového poradce vůbec nevyužili. 8 (4 %) respondentů by zašlo za kariérovým poradcem kvůli špatnému prospěchu, 9 (4 %) respondentů by rádo vyplnilo osobnostní testy. Třicet sedm (18 %) respondentů by zašlo na individuální rozhovor a 77 (37 %) respondentů by chtělo poradit s výběrem vysoké školy. Nejvíce respondentů, 74 (35 %) hlasovalo pro pomoc s výběrem povolání (viz Graf 10).

Graf 10: Za jaké situace byste vyhledal/a pomoc kariérového poradce?

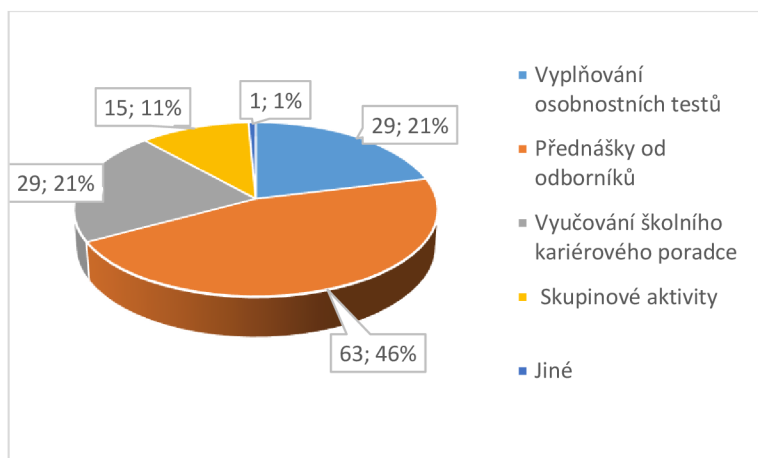

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 11: Co byste zařadil/a více do výuky ohledně poradenství pro budoucí studium/práci?

Šedesát tři (46 %) žáků by ocenilo zahrnout do výuky přednášky od odborníků. Dvacet devět (21 %) žáků by uvítalo mít v hodinách přednášky od kariérového poradce. Stejný počet žáků, tedy 29 (21 %) žáků by si chtělo zkusit vyplnit osobnostní testy a 15 (11 %) žáků se shodlo ve skupinových aktivitách. Tato otázka byla polouzavřená a 1 (1 %) žák napsal svoji vlastní odpověď, kdy by ve vyučování přivítal nauku o klíčových oblastech na trhu práce, aby měl přehled o aktualitách (viz Graf 11).

Graf 11: Co byste zařadil/a více do výuky ohledně poradenství pro budoucí studium/práci?

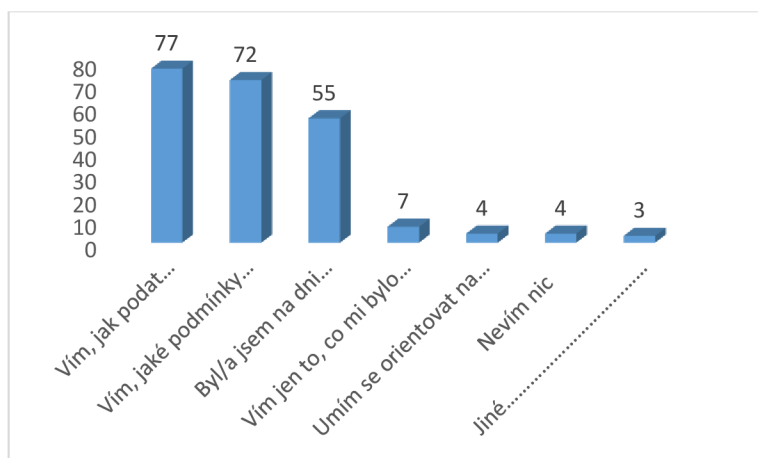

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 12: Jaké informace k budoucímu studiu nebo povolání již máte?

V otázce č. 12 si žáci vybírali informace, které již měli ohledně budoucího studia nebo povolání. Velmi podobně na tom bylo podání přihlášky, tedy 77 (35 %) a podmínky přijímacího řízení na dané škole 72 (32 %). Na dni otevřených dveří bylo 55 (25 %), pouze 4 (2 %) žáci se dokáží pohybovat na trhu práce a 7 (3 %) mají jen informace, které jim dala škola. 4 žáci, což dělá z celkového počtu žáků 2 % neměli žádné informace o budoucím studiu nebo povolání. V otevřené otázce odpověděli 3 (2 %) žáci a všichni se shodli, že jen díky sobě mají potřebné informace (viz Graf 12).

Graf 12: Jaké informace k budoucímu studiu nebo povolání již máte?

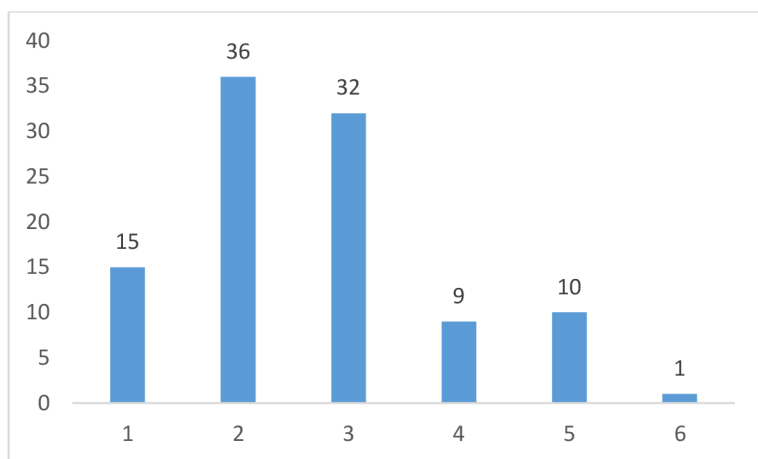

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 13: Jak jste v tento okamžik spokojený/á s informovaností o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce?

Tato škálovací otázka zjišťuje spokojenost respondentů s jejich informovaností o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce (viz Graf 13). Na škále číslo 1 znamená „jsem naprosto spokojený/á, vím vše“, číslo 6 vyjadřuje „nejsem vůbec spokojený/á, nemám žádné informace.“ Z grafu č. 13 můžeme vidět, že nešlo o jednoznačnou odpověď. Nejvíce se shodovalo číslo 2, s počtem 36 (35 %) žáků, o něco málo mělo číslo 3, kdy tak hlasovalo 32 (31 %) žáků. Nejméně spokojený byl pouze 1 (10 %) žák, kdy naopak nejvíce spokojených bylo žáků 15 (15 %). Číslo 4 volilo 9 (9 %) žáků, číslo 5 zaškrtnulo 10 (10 %) žáků.

Graf 13: Jak jste v tento okamžik spokojený/á s informovaností o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce?

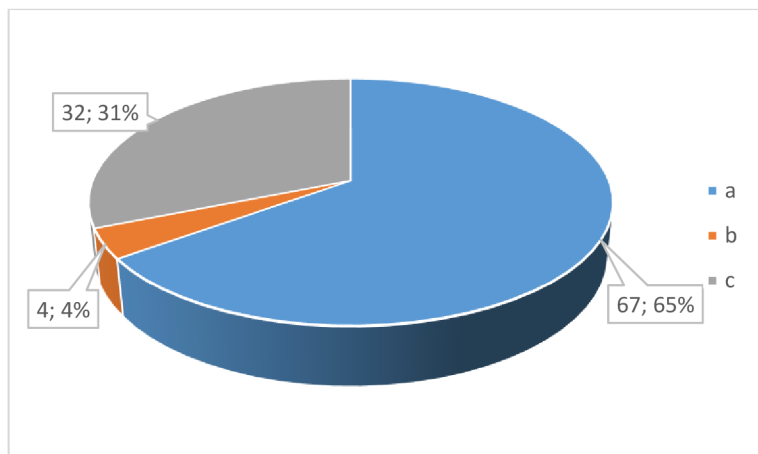

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 14: Jak byste vysvětlil/a, co je kompetence?

Správná odpověď na tuto otázku je a) „Souhrn předpokladů na vzdělání, které obsahují vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, kterými se jedinec rozvíjí v osobním rozvoji, v zaměstnání i ve společnosti.“ Odpověď b charakterizuje Career management skills (CMS), odpověď c je definicí pro kariérovou adaptabilitu. Nic méně počet správných odpovědí je 67 (65 %), pro b odpověděli 4 (4 %) respondenti a pro b, 32 (31 %) respondentů (viz Graf 14).

Graf 14: Jak byste vysvětlil/a, co je kompetence?

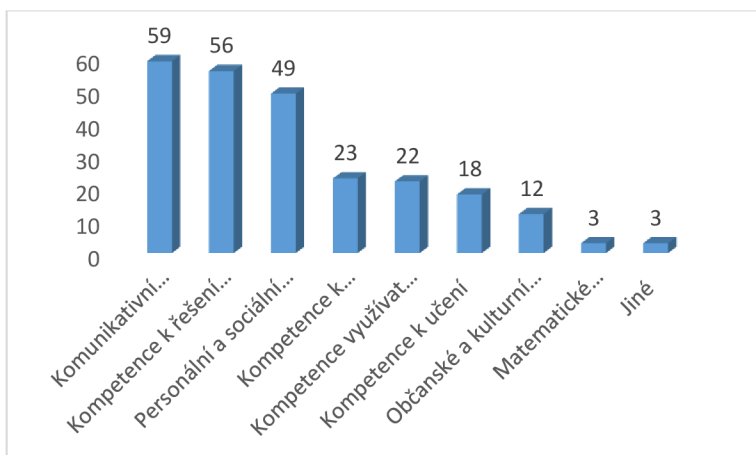
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 15: Které vaše kompetence byste chtěl/a v budoucí práci uplatnit?

Graf 15: Které vaše kompetence byste chtěl/a v budoucí práci uplatnit?

V Grafu 15 jde vidět, že 59 (57 %) respondentů chce v práci uplatnit nejvíce komunikativní kompetence, 56 (54 %) respondentů kompetence k řešení problémů a 49 (48 %) respondentů personální a sociální kompetence. Kompetence k učení je důležitá pro 23 (22 %) respondentů a kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií by chtělo 22 (21 %) respondentů. Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám by rádo využilo 18 (17 %) žáků a 12 (12 %) žáků chce občanské a kulturní kompetence uplatnit v praxi. Matematické kompetence jsou důležité pro 3 (3 %) žáky a pro 3 (3 %) žáky jsou prioritní kompetence mimo nabídku.

Graf č. 15: Které vaše kompetence bys chtěl/a v budoucí práci uplatnit?

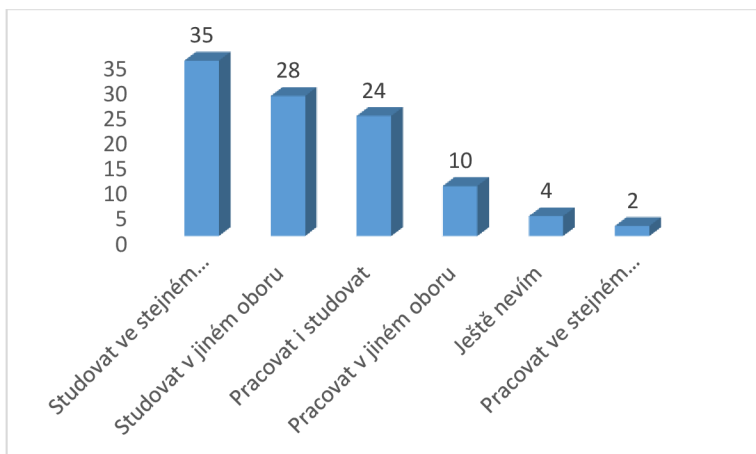

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 16: Co plánujete po studiu na střední škole?

Z Grafu 16 je zřejmé, že nejvíce žáků chce v budoucnu studovat ve stejném nebo podobném oboru, tuto možnost zvolilo 35 (34 %) respondentů, naopak mimo svůj studovaný obor chce dále studovat 28 (27 %) respondentů. Pracovat i studovat zároveň chce 24 (23 %) respondentů, pouze pracovat v jiném oboru chtělo 10 (10 %) respondentů. Pracovat ve stejném oboru chtěli 2 (2 %) respondenti a rozhodnuto ještě nemají 4 (4 %) respondenti.

Graf 16: Co plánujete po studiu na střední škole?

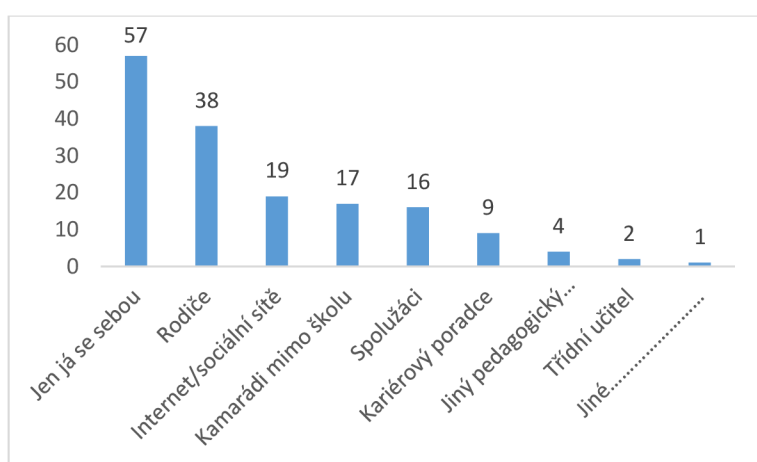

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 17: Co nebo kdo vám pomáhá při výběru vašeho budoucího studia nebo povolání?

Jak z Grafu 17 můžeme vidět, nejvíce žáků nepotřebuje pomoc od nikoho ke svému rozhodování, odpovědělo tak 57 (55 %) z nich. Na druhém místě byli žáci, kterým pomáhali s rozhodováním rodiče, s počtem 38 (37 %). Sedmnáct (17 %) žáků využilo pomoc od kamarádů mimo školu a 16 (16 %) žáků si vzalo rady od svého spolužáka. Dále žáci uváděli internet a sociální sítě, kariérového poradce, jiného pedagogického pracovníka, třídního učitele a 1 (10 %) žák napsal svoji babičku.

Graf 17: Co nebo kdo vám pomáhá při výběru vašeho budoucího studia nebo povolání?

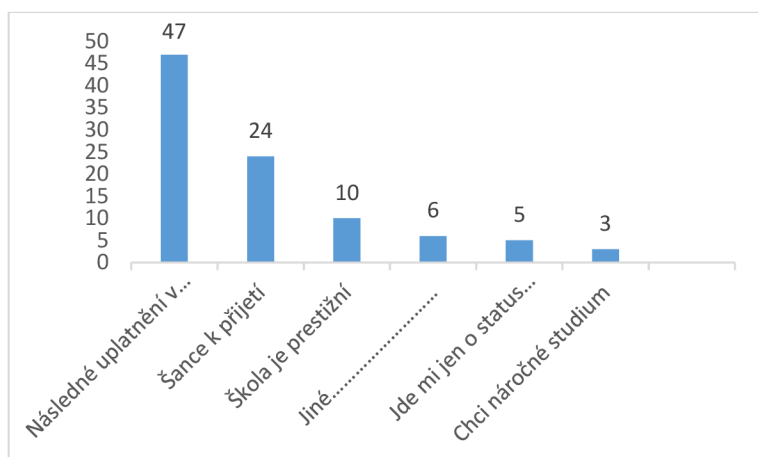

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 18: Podle jakých kritérií si vybíráte VŠ?

Nejvíce odpovědí získal zájem o daný obor, a to s 68 (66 %) hlasy. Tato otázka byla polouzavřená, čehož využilo 6 (6 %) respondentů (viz Graf 18). Ve vlastních odpovědích se vyskytlo, že chtějí studovat vysokou školu podle toho, co je baví a chtějí mít radost ze života. Dalšímu respondentovi šlo pouze o titul, který je pro něj v budoucím povolání důležitý. Dále se objevilo, že si obor vybrali podle studovaného jazyka nebo podle vzdálenosti od místa bydliště.

Graf 18: Podle jakých kritérií si vybíráte VŠ?

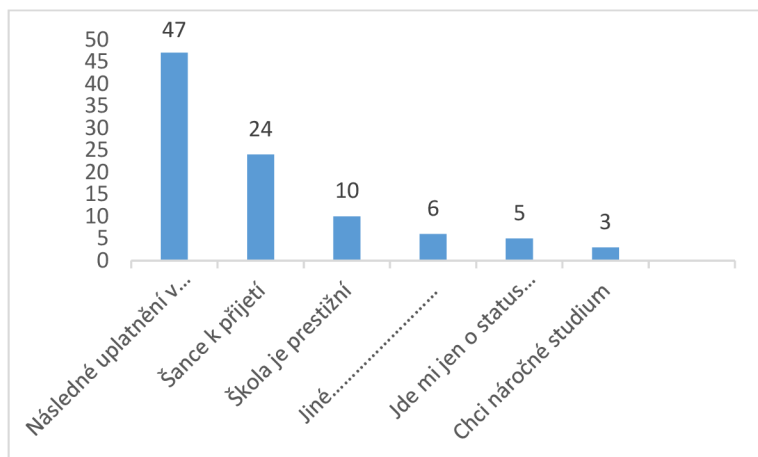

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 19: Jaké faktory ovlivňují vaše rozhodnutí o budoucím povolání?

V Grafu 19 se ukázalo, že šlo respondentům nejvíce o obsah a náplň práce, konkrétně 81 (79 %). Na druhém místě skončila výše platu, s počtem 65 (63 %).

Graf 19: Jaké faktory ovlivňují vaše rozhodnutí o budoucím povolání?

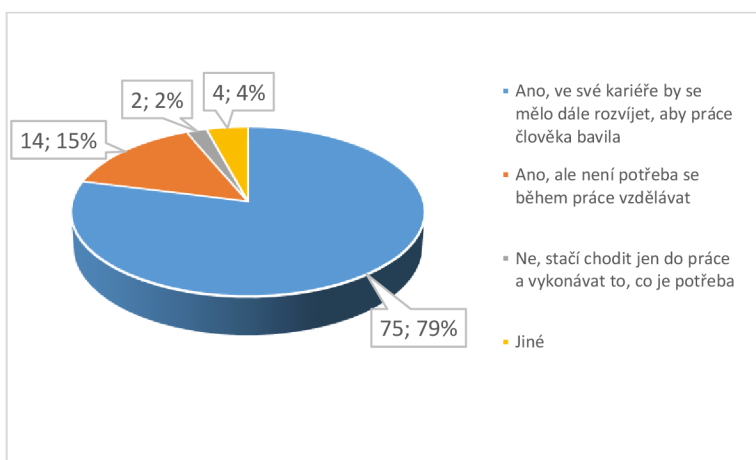
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 20: Myslíte si, že je pro váš kariérový růst nutné celoživotní vzdělávání?

V poslední otázce jsem se žáků zeptala, zda je ke kariérovému růstu potřebné celoživotní vzdělávání. Můžeme si všimnout převažujícího názoru (viz Graf 20), že by se člověk měl dále rozvíjet, a tak je podle nich celoživotní vzdělávání důležité. Přesně tak hlasovalo 75 (79 %) respondentů. Odpověď, která s počtem 14 (15 %) hlasů získala

druhé místo zastává to, že je celoživotní vzdělávání důležité, ale není potřeba se během práce vzdělávat. Dva (2 %) respondenti si myslí, že stačí chodit jen do práce a vykonávat to, co je potřeba. Dohromady 4 (4 %) respondenti napsali do otevřené odpovědi svůj vlastní názor. Důležitý je rozvoj pouze v oblasti, kde člověk pracuje. Někdo si nemyslí, že zábava je motivací ke vzdělání, ale je to určitě důležité. Jedna z odpovědí byla také ta, pokud je člověk šikovný, tak nepotřebuje všemožné tituly, ale je potřeba se v daném oboru orientovat.

Graf 20: Myslíte si, že je pro váš kariérový růst nutné celoživotní vzdělávání?

Zdroj: Vlastní zpracování

12 Vyhodnocení výzkumných otázek dotazníku

Jak žáci vidí kariérové poradenství?

Dalo by se shrnout, že si respondenti pod pojmem KP představují formu nějaké pomoci. Nejvíce se vyskytovala pomoc při výběru povolání, konkrétně tak odpovědělo 86 % respondentů. 55 % respondentů si představilo pomoc při výběru vysoké školy. Naopak 2 % od KP očekává plánování managementu. Odpovědi byly tedy různé, což může být zapříčiněno tím, že 88 % respondentů o KP na jejich škole vědělo, ale 13 % respondentů o nich nevědělo, zároveň 2 % si nebyli jisti.

Vědí žáci, jak funguje poradenství na jejich škole?

Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že největším informátorem o KP je školní kariérová poradkyně, která informovala 46 % dotazovaných žáků. 88 % žáků uvedlo jako nejvíce poskytovanou službu individuální rozhovor. Na druhé místo, s 52 % vyšla návštěva veletrhu vysokých škol. Poté už se s malým množstvím odpovědí objevily psychologické testy, návštěva pedagogicko-psychologické poradny, přednášky od externistů z organizací či společností, z Úřadu práce nebo z pedagogicko-psychologické poradny. Zajímavý je fakt, že podle rozhovoru s kariérovou poradkyní školu nenavštívil nikdo z pedagogicko-psychologické poradny nebo z Úřadu práce, ale i tak pro ně nějací žáci zvolili svoji odpověď.

Pouze 25 % z dotazovaných žáků navštívilo kariérovou poradkyni a využilo jejich služeb. Kdyby se naskytla situace a žáci by vyhledali kariérovou poradkyni, tak by to podle 37 % žáků bylo kvůli pomoci při výběru povolání. 35 % žáků by s ní chtělo řešit výběr vysoké školy. Dalších 37 % žáků by mělo zájem o individuální rozhovor.

Kde a jak se žáci informují o trhu práce a kariérových možnostech?

Pokud jde o pomoc ve výběru vysoké školy nebo profese, tak z odpovědí z dotazníkového šetření vyplývá, že 55 % žáků sobě nejlépe poradí jen oni sami a nikoho k tomu nepotřebují. 37 % žáků má rodiče jako ty, se kterými konzultují svoji volbu. Pro někoho byl pomocníkem spolužák nebo kamarád mimo školu, také se obrátili za jiným pedagogickým pracovníkem. Vzhledem tomu, že žijeme ve světě plném sociálních sítí, moderních zařízení a mobilů, překvapil mě nízký počet využití

internetu jako nástroje pro získání informací. Dnes je několik možností, a proto se mohou žáci rozhodovat mezi několika nabídkami splňující daná kritéria. Dotazníkové šetření ukázalo, že 79 % žáků si vybírá své budoucí povolání zejména podle náplně práce a 63 % žáků na základě výše platu.

Co plánují žáci po ukončení studia?

Po absolvování školy se 61 % žáků chystá jít studovat dále na vysokou školu, buď to budou pokračovat ve stejném či podobném oboru nebo chtějí studovat úplně odlišný obor. Zbytek žáků chce pouze studovat anebo si zvolili práci se studiem zároveň. 4 % žáků ještě nemá představu o své budoucnosti. Největší motivací pro ty, co chtějí jít dále studovat je zájem o daný obor, aby je studium bavilo. 46 % dotazovaných žáků koukají na následující uplatnění na trhu práce. Někomu jde pouze o titul a víceméně neřeší, zda je obor bude bavit nebo mu něco přinese.

13 Vlastní doporučení

Na základě výsledků z kvalitativního i kvantitativního šetření bylo zjištěno, že stav KP na Střední odborné škole pro administrativu EU není nijak kritický, naopak jeho princip fungování je dostatečně zajištěn kariérovou poradkyní. Přes to, na základě odpovědí žáků z dotazníků mám několik vlastních návrhů, kterými by se mohlo KP zlepšit dle potřeb žáků.

Kariérová poradkyně využívá s klienty pouze individuální rozhovor, což si myslím, že je v její neprospěch, vzhledem k několika kurzům, kterými prošla. Na základě odpovědi v otázce č. 11 v dotazníku „Co byste zařadil/a více do výuky ohledně poradenství pro budoucí studium/práci?“ bych kariérové poradkyni navrhla do svých metod během poradenství zapojit více práce například s různými osobnostními testy, testy znalostí, stručně s testy, kterými se o sobě žáci něco dozvědí, utvrdí anebo dostanou motiv, díky kterému o sobě budou více přemýšlet. Jde jen o obohacení individuálního sezení s žákem.

S tím také souvisí forma KP, kdy bych navrhla určitý den a hodinu pro skupinové KP. Žáci by předem museli nahlásit svoji účast, aby kariérová poradkyně zbytečně neztrácela čas čekáním na žáky. Myslím si, že několik žáků v tomto věku je ostýchavých a sami nemají odvahu sjednat si individuální konzultaci. Přece jen, když je žáků více, tak nemusí mít obavy, zároveň se vzájemně obohatí o informace a v rámci skupinového poradenství se žáci sblíží a dozvědí se společně o sobě něco nového.

Jelikož z dotazníkového šetření nevyplývala jednoznačná odpověď, kdy by všichni žáci byli o službách KP na škole informováni a věděli vše, co potřebují k následujícímu kariérovému rozhodování a volbě, která je ve čtvrtém ročníku čeká, tak navrhuji vytvořit internetový portál v rámci školy, kterým by sama byla zřizovatelem. Portál by měl svého správce, ale přístup by byl veřejný pro všechny žáky, pedagogy a vedení školy. Dostanou se tak k žákům aktuální informace a žáci se budou vzájemně informovat ať už o dění na trhu práce, o pracovních příležitostech, tak i o nabídce vysokých škol, o důležitých termínech ohledně dne otevřených dveří, podání přihlášky nebo přijímacího řízení. Tímto by opadlo částečné břemeno kariérové

poradkyni, jelikož by nemusela hlídat aktuální změny nebo termíny a žáci by se zároveň přes tento portál mohli vzájemně sdružovat.

V rámci časových možností kariérové poradkyně navrhuji pořádat workshopy pod jejím vedením, ve kterých by mohla uplatnit své nasbírané zkušenosti a cenné rady. Opět kladu důraz na skupinové sezení, kdy žákům bude dělat menší problém přijít. Zároveň se dá do většího povědomí výskyt KP na škole. Workshopu by byl předem stanovený termín, tudíž by se tak mohli všichni zaříditi a přednášku by mohl navštívit kdokoliv ze školy. Každý workshop by byl na konkrétní téma, například psaní životopisu, podání přihlášky na vysokou školu, přijímací řízení na vysoké školy a témata související. Časový rozsah by byl vyhraněn na hodinu a půl, s tím, že by v úvodu zaznělo, co se v přednášce bude probírat, následovala by samotná prezentace tématu a k závěru by byl možný prostor na dotazy a diskusi. Také by si kariérová poradkyně mohla přivést hosty, ať už to jsou absolventi střední školy a vysoké školy, studenti vysokých škol, učitelé ze střední školy. Mohli by se přihlásit dobrovolníci, kteří si nastudují a připraví prezentaci na určené téma a svým spolužákům odprezentovat svou práci a zároveň by kariérové poradkyni pomohli.

ZÁVĚR

Bakalářská práce na téma „Kariérové poradenství na střední odborné škole“ se zabývala popisem kariérového poradenství na vybrané střední odborné škole. Cílem bylo popsat princip kariérového poradenství a zmapovat kariérové poradenství na vybrané střední odborné škole. Tohoto stanoveného cíle bylo dosaženo pomocí zodpovězení výzkumných otázek v rámci rozhovoru s kariérovou poradkyní a dotazníku mezi žáky čtvrtých ročníků.

V teoretické části byly definovány základní pojmy, týkající se kariérového poradenství. Byly vyjmenovány formy kariérového poradenství a byl popsán obsah jejich služeb. Na přicházející 4. průmyslovou revoluci společnost reaguje digitalizací a proměnou výrobních procesů a změn v mnoha oblastech, a proto jsou v práci mimo jiné vypsány body pro její realizaci. Byly popsány kurikulární dokumenty a pozice Kariérového poradce pro vzdělávací a profesní dráhu, dále bylo charakterizováno období adolescence.

V praktické části byl realizován polostrukturovaný rozhovor s kariérovou poradkyní na Střední odborné škole pro administrativu EU a také bylo provedeno dotazníkové šetření mezi žáky čtvrtých ročníků. Závěrem je možno z obou šetření vyvodit, že tato střední odborná škola má služby kariérového poradenství zaopatřené, žákům podává dostatečné informace a realizuje potřebné služby k tomu, aby se zejména žáci čtvrtých ročníků mohli správně rozhodnout o své budoucnosti. Kariérová poradkyně využívá k individuálním konzultacím zejména strukturovaný rozhovor, kterého se dle výsledků účastnilo během dosavadního studia jedna čtvrtina dotazovaných čtvrtáků. Zároveň se z dotazníkového šetření zjistilo, že určitý počet žáků o KP na škole nevědělo, a to i přes šíření informací zejména kariérovou poradkyní. Spokojenost žáků s jejich stavem informovanosti o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce se ukázala jako průměrná. Ze zjištěných výsledků také vyplynulo, jaké konkrétní služby KP nabízí, které z nich žáci využívají a které jim naopak chybí. Průzkum mimo jiné odpovídá na otázky zjišťující plány žáků po vystudování SOŠ.

Dle výzkumného šetření jsem navrhla možná doporučení, které by mohla daná škola zvážit, popřípadě realizovat a které slouží k rozšíření služeb kariérového poradenství. Na základě využívání pouze individuálních rozhovorů kariérovou poradkyní s klienty,

jsem navrhla proložit setkání různými testy, kterými se klienti o sobě také něco dozvědí a můžou jim pomoci ohledně svého budoucího rozhodování. Většina adolescentů je ostýchavých a pomohlo by jim nejt si pro radu jako jednotlivce, ale jít na skupinové poradenství. Proto jsem navrhla stanovit společná setkání, kdy by tato forma byla možná a byly by využity různé formy poradenství. Zároveň by se žáci mohli v rámci skupinového poradenství více poznat a sblížit. Dalším mým doporučením bylo vytvoření internetového portálu, kde by byly veškeré informace na jednom místě. Zároveň by fungovala spolupráce mezi žáky a pedagogy. Posledním mým doporučením byla tvorba workshopu, vedeným kariérovou poradkyní, popřípadě s pozvanými hosty a spoluprací s žáky.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÁ LITERATURA

ARTHUR, Michael B., DOUGLAS, T. Hall a Barbara S. LAWRENCE. *Handbook of career theory*. Cambridge, Uk: Cambridge University Press, 1989. 8 s. ISBN 0-521-33015-7

BĚLOHLÁVEK František. *Osobní kariéra*. Praha: Grada, 1994. 11-12 s. ISBN 80-7169-083-X

BLATNÝ, Marek. *Psychologie celoživotního vývoje*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. 100 s. ISBN 978-80-246-3462-3

Česká zemědělská univerzita, Institut vzdělávání a poradenství, 2014, ISBN 978-80-213-2482-4

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. 136 s. ISBN 978-80-731-185-0

HOOLEY, T. *Důkazy k celoživotnímu poradenství: přehled nejdůležitějších zjištění pro účinnou politiku a praxi*. Praha: Centrum Euroguidance, Dům zahraniční spolupráce, 2015. 7 s. ISBN - 978-80-87335-99-4

HLAĎO, Petr a KVASKOVÁ, Lucia. *Kariérová adaptabilita. Její podoby, proměny, souvislosti a role v životě mladých dospělých procházejících středním odborným vzděláváním*. Brno: Masarykova univerzita, 2020, 20 s. ISBN 978-80-210-9666-0

KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 15 s. ISBN 978-80-247-4502-2

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, Psyché, 2006. ISBN 978-80-247-1284-0.

MACEK, Petr. *Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál, s.r.o., 1999. ISBN 80-7178-348-X

MEZERA, Antonín. *Pro jaké povolání se hodím*. Praha: Computer Press, 2002, 90 s. ISBN 80-7226-651-9

MŠMT. Strategie celoživotního učení ČR. Praha: MŠMT, 2007, 9 s. ISBN 978-80-254-2218-2

PALÁN, Zdeněk. Výkladový slovník, lidské zdroje. Praha: Academia, nakladatelství Akademie věd České republiky, 2002. 7 s. ISBN 80-200-0950-7

PRŮCHA Jan. Přehled pedagogiky. Praha: Portál, s.r.o., 2015. 16 s. ISBN 978-80-262-0872-3

PRŮCHA, Jan a VETEŠKA Jaroslav. Andragogický slovník. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 17 s. ISBN 978-80-247-3960-1

SLAVÍK, Milan a ZOUNKOVÁ, Jana. *Poradenství: textová studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Institut vzdělávání a poradenství, 2014. 8 s. ISBN 978-80-213-2482-4

SVOBODA, Mojmír., KREJČÍŘOVÁ, Dana a Marie VÁGNEROVÁ. Psychodiagnostika dětí a dospívajících. 2. vyd. Praha: Portál, 2015, 680 s. ISBN 978-80-262-0899-0

VÁGNEROVÁ Marie a LISÁ Lidka. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Praha: Univerzita Karlova, 2021. 373-3374 s. ISBN 978-80-246-4961-0

VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1731-9

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Career education Task Force. Career education: A position paper on career development and preparation in California [online]. California State Dept. of Education, 1974 [cit. 24. 10. 2022]. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED117420.pdf>

ekariera⁺. Kariérová dráha a kariérové rozhodování [online]. 2023 [cit. 1.2. 2023]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/19559590-Karierova-draha-a-karierove-rozhodovani.html>

Eurydice. Poradenství v pojetí celoživotního vzdělávání [online]. 2023 [cit. 15.12. 2022]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/poradenstvi-v-pojeti-celozivotniho-vzdelavani>

Eurydice. Poradenství v předškolním a školním vzdělávání [online]. 2023 [cit. 15.12. 2022]. Dostupné z: https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/poradenstvi-v-predskolnim-skolnim-vzdelavani#12_4_2_1_Pedagogicko_psychologicka_poradna

Euroguidance. Poradenství na základních a středních školách [online]. Národní pedagogický institut, 2021. [cit. 13. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr/poradenstvi-na-skolach.html>

Euroguidance. Celoživotní poradenství [online]. Národní pedagogický institut, 2021. [cit. 13. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/poradenstvi-v-cr/poradenstvi-na-skolach.html>

Evropská síť politik celoživotního poradenství. Doporučení pro rozvoj politik a systémů celoživotního poradenství [online]. Dům zahraniční spolupráce, 2016. [cit. 18. 10. 2022]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/publikace/elgpn-tools-6.pdf.pdf>

Infoabsolvent. Faktory ovlivňující kariérové rozhodování [online]. 2023 [cit. 20.1.2023]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-4-05>

Infoabsolvent. Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy [online]. 2023 [cit. 26.1.2023]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-0-13>

Info Kariéra. Kariérové poradenství [online]. 2015 [cit. 13. 11. 2022]. Dostupné z: <http://www.infokariera.cz/karierove-poradenstvi>

International Centre for Guidance Studies. Klíčové faktory kariérového rozhodování: Zkoumání vlivů, které se podílejí na rozhodování mladých lidí ve věku 13-16 let [online]. iCeGS, 2021 [cit. 4.2.2023]. Dostupné z: https://www.ekscr.cz/sites/default/files/obrazky/soubory/publikace/klicove_faktory_karieroveho_rozhodovani_zprava_z_vyzkumu.pdf

OECD. Kariérové poradenství: Příručka pro tvůrce politiky [online]. Dům zahraničních služeb MŠMT pro centrum Euroguidance, 2009 [cit. 9.10.2022]. Dostupné z: https://read.oecd-ilibrary.org/employment/career-guidance_9788087335000-cs#page3

Iniciativa Průmysl 4.0 [online]. MPO, 2017 [cit. 11.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/53723/64358/658713/priloha001.pdf>

MŠMT. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ [online]. 2023 [cit. 12.1.2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>

MŠMT. Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+ [online]. 2020 [cit. 12.1.2023]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf

MŠMT. RVP – Rámcové vzdělávací programy [online]. 2022 [cit. 16. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>

MŠMT. Příručka kariérního poradce, Podpůrný dokument pro výchovné a kariérové poradce ze školského prostředí [online]. 2023 [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné z: <https://kvk.mujzivotposkole.cz/assets/files/p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka%20KVK.pdf>

MŠMT. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 68-43-M/01Veřejnosprávní činnost prostředí [online]. 2007 [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%206843M01%20Verejnospravni%20cinnost.pdf>

NSP, Kariérový poradce pro vzdělávací a profesní dráhu [online]. MPSV, 2017 [cit. 14. 01. 2023]. Dostupné z: <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce-pro-vzd>

NSK. Kariérový poradce / kariérová poradkyně pro zaměstnanost [online]. Národní pedagogický institut České republiky, 2014 [cit. 14. 01. 2023]. Dostupné z: https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-1539-Karierovy_poradce_karierova_poradkyne_pro_zamestnanost/revize-3741

Průmysl 4.0. Odstartujte 4. Průmyslovou revoluci ve vaší společnosti [online]. 2018 [cit. 11.11.2022]. Dostupné z: <https://www.prumysl-4.cz/>

Střední odborná škola pro administrativu Evropské unie [online]. 2022. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: <https://www.skolaeupraha.cz/>

Střední odborná škola pro administrativu Evropské unie. Výroční zpráva [online]. 2022. [cit. 1. 2. 2023]. Dostupné z: https://www.skolaeupraha.cz/wp-content/uploads/sites/236/2023/01/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2021_22.pdf

Šance dětem. Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) [online]. Obecně prospěšná společnost Sirius o.p.s., 2023. [cit. 17. 11. 2022]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/slovník/pedagogicko-psychologicka-poradna-ppp>

Úřad práce ČR. Informační a poradenské středisko ÚP ČR [online]. 2023. [cit. 19. 11. 2022]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/informacni-a-poradenske-stredisko-up-cr>

Vzdělávání bez bariér. Jak efektivně zavést kariérové poradenství do škol [online]. MŠMT [cit. 21. 2. 2023]. 2023. Dostupné z: <http://www.infokariera.cz/sites/default/files/obsah/stranky/metodicke-materialy/soubory/manualinfokarieraupraveno2.pdf>

Vzdělávání bez bariér. Aktivity kariérového poradenství k tématu: SEBEPOZNÁNÍ [online]. MŠMT, 2023 [cit. 8. 3. 2023]. Dostupné z: <https://bezbarier.zcu.cz/wp-content/uploads/2021/09/Sebepoznani.pdf>

LEGISLATIVNÍ ZDROJE

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Tabulky

Tabulka 1: Pracovní činnosti kariérového poradce.....	17
Tabulka 2: Odborné způsobilosti kariérového poradce	19

Grafy

Graf 1: Jaké je vaše pohlaví?	41
Graf 2: Kolik je vám let?	41
Graf 3: Jaký obor studujete?	42
Graf 4: Co si představíte pod pojmem kariérové poradenství?	43
Graf 5: Byl/a jste informován/a o poskytování služeb KP na tvé škole?	43
Graf 6: Pokud ano, tak od koho?	44
Graf 7: Jaké služby KP jsou poskytovány na škole?	44
Graf 8: Využil/a jste někdy služeb individuálního kariérového poradenství?	45
Graf 9: Pokud ano, tak z jakého důvodu to bylo?.....	45
Graf 10: Za jaké situace byste vyhledal/a pomoc kariérového poradce?	46
Graf 11: Co byste zařadil/a více do výuky ohledně poradenství pro budoucí studium/práci?.....	47
Graf 12: Jaké informace k budoucímu studiu nebo povolání již máte?.....	47
Graf 13: Jak jste v tento okamžik spokojený/á s informovaností o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce?	48
Graf 14: Jak byste vysvětlil/a, co je kompetence?	49
Graf 15: Které vaše kompetence byste chtěl/a v budoucí práci uplatnit?.....	49
Graf 16: Co plánujete po studiu na střední škole?	50

Graf 17: Co nebo kdo vám pomáhá při výběru vašeho budoucího studia nebo povolání?	51
Graf 18: Podle jakých kritérií si vybíráte VŠ?	52
Graf 19: Jaké faktory ovlivňují vaše rozhodnutí o budoucím povolání?	52
Graf 20: Myslíte si, že je pro váš kariérový růst nutné celoživotní vzdělávání?	53

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Otázky k rozhovoru s kariérovou poradkyní

Příloha č. 2 – Otázky v dotazníku určený pro žáky

PŘÍLOHA Č. 1: Otázky k rozhovoru s kariérovou poradkyní

- 1) Jak dlouho pracujete v oblasti školství?
- 2) Jak dlouho působíte jako kariérový poradce?
- 3) Proč působíte jako kariérová poradkyně? Co vás k tomu vedlo?
- 4) Jakým okruhům v rámci kar. por. se věnujete?
- 5) Jak u vás probíhá kar. por.?
- 6) Kdo je Vaším klientem? (žák, rodič, pedagog)
- 7) S čím za Vámi klienti nejčastěji chodí? S jakými tématy?
- 8) Kdy, v jakém období vaše služby klienti nejvíce využívají?
- 9) Jaké aktivity používáte ke kar. por.? (rozhovor, dotazník, osobnostní testy, testy zaměř. na určení povolání, učebnice, prac. listy, kreativní techniky, pozvání absolventů, externista, přednáška v hodině)
- 10) Děláte jak individuální i skupinové poradenství?
- 11) Se kterými pracovníky/pedagogy školy nejčastěji spolupracujete?
- 12) Jak Vaše služby propagujete, aby o nich žáci věděli?
- 13) Snažíte se nějak zařazovat kar. por. do vyučování?
- 14) Máte přehled, zda je v do vyučování zařazeno průřezové téma „Člověk a svět práce“?
- 15) Vzděláváte se dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace.
- 16) Sledujete novinky v oblasti kariérového poradenství? Popřípadě uveďte kde.

PŘÍLOHA Č. 2: Otázky v dotazníku určeném pro žáky SOŠ

1. Jaké je vaše pohlaví?

- a) žena
- b) muž
- c) jiné

2. Kolik je vám let?

- a) 17
- b) 18
- c) 19
- d) 20
- e) 21
- f) Napište jiný věk:

3. Jaký obor studujete?

- a) Právní administrativa
- b) Řízení lidských zdrojů
- c) Provoz diplomatických služeb
- d) Mediální komunikace
- e) Bankovníctví

4. Co si představíte pod pojmem kariérové poradenství?

- a) Pomůže mi s výběrem povolání
- b) Zjistí mé slabé a silné stránky
- c) Poradí mi s výběrem školy
- d) Naučí mě se orientovat na trhu práce
- e) Pomůže mi s plánováním time managementu
- f) Budu umět napsat svůj životopis a motivační dopis
- g) Jiné.....

5. Byl/a jste informován/a o poskytování služeb KP na tvé škole?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím, nejsem si jistý/á

6. Pokud ano, tak od koho?

- a) Kariérový poradce

- b) Školní psycholog
- c) Výchovný poradce
- d) Ředitel školy
- e) Další pedagogický pracovník
- f) Spolužák
- g) Jiné.....

7. Jaké služby KP jsou poskytovány na škole?

- a) Individuální rozhovor
- b) Skupinový rozhovor
- c) Psychologické testy
- d) Návštěva pedagogicko-psychologické poradny
- e) Přednáška ve škole osoby z pedagogicko-psychologické poradny
- f) Návštěva Úřadu práce (IPS)
- g) Návštěva organizace/společnosti
- h) Přednáška externistů z nějaké organizace/společnosti, Úřadu práce
- i) Návštěva veletrhu vysokých škol
- j) žádných službách nevím
- k) Jiné.....

8. Využil/a jste někdy služeb individuálního kariérového poradenství?

- a) Ano
- b) Ne

9. Pokud ano, tak z jakého důvodu to bylo?

- a) Nespokojenost na škole
- b) Pomoc se špatným prospěchem
- c) Pomoc s výběrem vysoké školy
- d) Pomoc s výběrem povolání
- e) Jiné.....

10. Za jaké situace byste vyhledal/a pomoc kariérového poradce? (zvolte max tři oblasti)

- a) Pomoc s výběrem VŠ
- b) Pomoc s výběrem povolání
- c) Pomoc se špatným prospěchem
- d) Vyplnění osobnostních testů
- e) Individuální rozhovor
- f) Jiné.....

11. Co byste zařadil/a více do výuky ohledně poradenství pro budoucí studium/práci?

- a) Vyplňování osobnostních testů
- b) Přednášky od odborníků
- c) Vyučování školního kariérového poradce
- d) Skupinové aktivity
- e) Jiné.....

12. Jaké informace k budoucímu studiu nebo povolání již máte?

- a) Víím, jak podat přihlášku na VŠ
- b) Víím, jaké podmínky přijímacího řízení má daná škola
- c) Byl/a jsem na dni otevřených dveří
- d) Umím se orientovat na trhu práce
- e) Víím jen to, co mi bylo sděleno ve škole
- f) Nevím nic
- g) Jiné.....

13. Jak jste v tento okamžik spokojený/á s informovaností o možnostech svého budoucího uplatnění na trhu práce? (na škále ohodnořte 1= jsem naprosto spokojený/á, víím vše; 6= nejsem vůbec spokojený/á, nemám žádné informace)

1 2 3 4 5 6

14. Jak byste vysvětlil/a, co je kompetence?

- a) Souhrn předpokladů na vzdělání, které obsahují vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, kterými se jedinec rozvíjí v osobním rozvoji, v zaměstnání i ve společnosti
- b) Slouží k tomu, aby se člověk snažil orientovat v měnícím se světě, k udržení si profese a uvědomění si svých vlastních hodnot.
- c) Soubor psychosociálních zdrojů ve smyslu autoregulačních schopností, které umožňují jedinci řešit nové, komplexní a nejasně definované problémy, kariérové vývojové úkoly, změny zaměstnání a pracovní problémy.

15. Které vaše kompetence byste chtěl/a v budoucí práci uplatnit?

- a) Kompetence k řešení problémů
- b) Kompetence k učení
- c) Komunikativní kompetence
- d) Matematické kompetence
- e) Personální a sociální kompetence
- f) Občanské a kulturní kompetence
- g) Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií
- h) Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám
- i) Jiné.....

16. Co plánujete po studiu na střední škole?

- a) Pracovat ve stejném oboru
- b) Pracovat v jiném oboru
- c) Studovat ve stejném nebo podobném oboru
- d) Studovat v jiném oboru
- e) Pracovat i studovat
- f) Ještě nevím

17. Co nebo kdo vám pomáhá při výběru vašeho budoucího studia nebo povolání?

- a) Rodiče
- b) Třídní učitel
- c) Jiný pedagogický pracovník
- d) Spolužáci
- e) Kamarádi mimo školu
- f) Kariérový poradce
- g) Internet/sociální sítě
- h) Jen já se sebou
- i) Jiné.....

18. Podle jakých kritérií si vybíráte VŠ?

- a) Následné uplatnění v práci
- b) Zájem o daný obor
- c) Škola je prestižní
- d) Šance k přijetí
- e) Chci náročné studium
- f) Jde mi jen o status studenta
- g) Jiné.....

19. Jaké faktory ovlivňují vaše rozhodnutí o budoucím povolání?

- a) Místo výkonu práce
- b) Výše platu
- c) Obsah/náplň práce
- d) Možnost kariérového růstu
- e) Pracovní doba
- f) Prestiž
- g) Jistota uplatnění na trhu práce
- h) Jiné.....

20. Myslíte si, že je pro váš kariérový růst nutné celoživotní vzdělávání?

- a) Ano, ve své kariéře by se mělo dále rozvíjet, aby práce člověka bavila
- b) Ano, ale není potřeba se během práce vzdělávat
- c) Ne, stačí chodit jen do práce a vykonávat to, co je potřeba
- d) Jiné.....